

Előfizetési árak:

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hóra 1 " — "
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap,
vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

Szerkesztőség:

és
Kiadóhivatal:

Füzes, Simonffy-ház,
a városházával szemben.

Hirdetések a legmérsé-
keltebb árszámítás mel-
lett vétetnek fel.

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Debreczeni egyetem.

— A tegnapi értekezlet. —

Debreczen, október 28.

Debreczen városházának nagy termében tegnap folyt le a debreczeni egyetem létesítésének tárgyában Kiss Áron, a tiszántuli ev. ref. kerület püspöke, gróf Dégenfeld József, Hajdúvármegye és Debreczen szab. kir. város főispánja, ugy szintén Simonffy Imre kir. tan. és polgármester által összehívott értekezlet. Ugyanők elnököltek az értekezleten.

Először örömmel konstatáljuk, hogy — a mit különben a város lelkesedett hangulatából előre lehetett látni — az értekezlet fényesen sikerült, s a városház tanácstermét zsufolásig megtöltő közönség soraiban képviselve láttuk a város közéletének kitünőségei mellett felekezeti különbség nélkül minden osztályt s érdeklődést tanusított megjelenésével Debreczen törzspolgárisága is, a melyre a megalapítás munkájából ugyis szép feladat fog háramlani.

A másik örvendetes körülmény, hogy a míg a kibocsátott meghívó szerényen, csupán „a debreczeni főiskolának a bölcsészeti fakultással és tanárképző intézettel való kiegészítéséről“ beszél, addig

az értekezleten ugy az elnöklő illustris férfiak, mint a kiváló fe'olvasók, illetőleg szónokok már a debreczeni egyetem t emlegetik s így járt a büszke jelszó szájról-szájra s ez a név iratott rá a kibontott fényes lobogóra.

A Balogh Ferencz theologiai tanár fényes szabad előadása, dr. Baczonni Lajos jogtanár nagy szorgalommal készült, rendkívül tájékoztató és magvas felolvasása s a Márk Endre lelkes és a dolog praktikumát a legkörményesebben kifejtő másik felolvasása rendkívül mély benyomást gyakoroltak a hallgatóságra. Volt is, a ki rögtön megmutatta, hogy kell a debreczeni egyetem mellett tetteket lelkesülni — Medve Kálmán ügyvéd, városi közéletünk e kiváló tekintélyű alakja, ki 1000 forintos alapítványát még az értekezleten bejelentette.

A debreczeni egyetem eszméjét a három előadó minden oldalról teljesen megvilágította s most már az az által teljesen áthatott közönségen van tehát a sor, hogy a gyűjtő iverk kézhez vétele, vagy a házankénti gyűjtés alkalmával tőle telhető mértékben járuljon a debreczeni egyetem megállapításához s nagyon biztosak is vagyunk benne, hogy ezen-
tul napról-napra regisztráljuk Debreczen

áldozatkészségének tényeit. Oly örömost teljesítendjük e hasábokon ezt a tisztünket, mint a mily lelkesedéssel járultunk az eszme terjesztéséhez azon munkásságunkkal, mely Baczonni tanár felolvasásában tegnap különösen méltányolatott.

A millennaris ünnepre Debreczen egyetemet ajándékoz a hazának s nagy-szerű vállalkozás sikere bizonyára a nemzeti kultúra történetének egyik legfényesebb-momentumát fogja képezni.

Az értekezlet lefolyásáról szóló részletes tudósításunk itt következik:

Kiss Áron püspök, gróf Dégenfeld József főispán és Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester összehívására tegnap délután 4 órakor egészen megtelt előkelő, díszes közönséggel a városháza nagyterme. Ott voltak az értekezlet összehívóin kívül: Puky Gyula kir. táblai elnök, Cserna Vincze kir. főügyész, Széll Farkas kir. táblai tanácselnök, Rásó Gyula főispán, Csanak József, Kiss Albert lelkes, orsz. képviselő, Boczkó Sámuel főkapitány, Fekete Sándor megyei főjegyző, Dr. Medve Kálmán, Komlóssy Dezső, Komlóssy Arthur, Kardos László, Tóby István, Márk Endre, Kovács József, Rösler Richárd, Simonffy Emil, Balkányi Miklós Jóna Dániel, Seri Elek, Vecsey Viktor, Vecsey Zoltán, Koszorus Lajos, Juhász Ignác, Kertész János, Sesztina Lajos, Szikszay Gyula, Fried Leo, Koncz Elek, Szathmáry János, Szebeni Gábor városi bizottsági tagok, Karap Mór a kaszinó elnöke, Némethy Lajos,

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Miért nem jösz...

(Eminescu M) *)

A könnyű fecske utra kél,
Lehull a diófavél.
Mar ut a hüvös, deres ősz,
Oh! mért nem jösz? Oh! mért nem jösz?

Oh! jer fogózz a karomba.
És szomjas ajkam csózkodba
Merüljön édes végtelen,
A szivedbe, a szivedben.

Vagy elfelejtéd az időt, —
Hogy jártuk be a szép mezőt?
Karod alatt emelitelek.
Oh! mondjad meg! Oh! mondjad meg!?

Leány a földön van elég,
Szemsugára még sem ég,
Hiába gazdag és nemes,
Nem oly kedves, nem oly kedves.

Te lépten nyomon derítéd,
Lelkem fáradt életét,
Mint bármely csillag, fényesen.
Oh! kedvesem! Oh! kedvesem!

*) Eminescu M. gymnáziumi tanár a románok leg-nagyobb költője. Se nemzete, se hazája nem tudta megbecsülni. Fiatalon alig 39 éves korában, elhagyatottan, az örültek házában halt meg, pár évvel ezelőtt. Rv. v.

Az idő késő ősze jár.
A sárga lomb lebulott már,
Oh kérlek édes, ne időzz,
Oh! mért nem jösz! Oh! mért nem jösz!?

Ford. Pérvu Mihály.

Szindarab gyártás.

Ha műsorunkon, de a fővárosi vagy akár a bécsi vagy németországi műsorokon végig tekintünk, legnagyobb részt francia darabokkal látjuk kitöltve. Nem is csoda. Páris egymaga annyi szindarabot termel, mint az egész kontinens együttvéve. Komoly opera szövegek, dévaj operette librettok, tragédiák, színművek, vígjátékok, bohózatok és látványosságok szakadatlanul kerülnek ki a szellem, humor és leleményesség e főtanájából már közel száz év óta. Valóságos szellemi gyártelep ez, melynek alapját Scribe vetette meg.

Scribe Augustin Eugén 1791 karácsonján született Párisban. A jogi pályára készült eredetileg. Husz éves korában azonban Delavigne színműíró alkalmat nyújtott neki vele együtt „A dervis“ című szindarabot megírni, mely azonban megbukott. E kísérlet nem hogy visszariasztotta volna, de ellenkezőleg ingerelte a folytatásra. Írt is darabot darab után, melyek 1816-ig színre kerültek ugyan, de sikert nem érthettek el. Attól kezdve azonban kezdett a párisi közönség művei iránt érdeklődni. — 1821-ben a „Gymnase“ igazgatója már szerződésileg lekötötte színházához, melynek 1830-ig nem kevesebb mint 150 szindarabot „liferált“ le. — Nem mult el hónap, hogy új darabbal fel ne frissítette volna a repertoirt. —

— Termékenysége ezzel még nem volt kimerítve mert 1859-ig szindarabjai elérték az eddig példátlan háromszáz mennyiséget. E csodálatos eredmény nyitja nemcsak az ő rendkívüli termékenységében rejlett, hanem főleg azon eszmében, hogy szindarabok gyártására valóságos műhelyt rendezett be, melyben az akkori legjelesebb írók segédkeztek neki, mint Delavigne, Bayard, Legouvé, Dumasoir stb. A munka szétosztása volt az elv. Egyik megadta az alapeszmét, a másik kidolgozta a tervet, a harmadik összeállította a párbeszédet, a negyedik faragta a couplet-eket, az ötödik szállította a hatásosináló „Schlagwort“-okat. Legjobbakk mindazáltal azon művei, melyeket saját maga minden más közreműködés nélkül írt. Szerette a pénzt, jobban mint a hírnevet, annak szerzése volt főcélja és ez átvonul darabjain is, melyekben mindig a pénz játsza a főszerepet. — Pénzzel háritanak el minden nehézséget, pénzzel vásárolnak meg minden erényt, becsületes alakjai pedig ezért látszanak bambáknak. Kifogyhatatlan a bonyodalmak szövéseben, de utólrhetlen is a kibontakozásban. Irálya fényes, élénk de elhamarkodott, mint egyáltalában felületesekek jellemei is, ami a gyors produkciónak természetes következménye. — Észleletei gyakran hamisak, jelenetei sebtében vannak egymásra halmozva, történeti műveiben pedig könnyen tulteszi magát a történeti igazságon. De a vig hang, a finom elmésség, az egészséges észjárás és a tarka változatok ellenállhatlan vonzerejük. Különösen az szolgált előnyére, hogy a legszerencsésebben tudta korának izlését eltalálni. Műveivel valamennyi párisi színházat gyakran egyszerre is foglalkoztatott. Az első színpadon a „Théatre Français“-ban elért

K. Tóth Kálmán, Dicsőfi József lelkészek, Tóth Sámuel egyh. kerületi főjegyző, Dr. Kovács Sándor, Balogh Ferencz, Joó István, Tüdös János, dr. Öreg János, Domokos Kálmán, dr. Bacsoni Lajos, Fazekas Sándor, Géresi Kálmán, Somogyi Pál, dr. Erdős József, Csiky Lajos, Dóczy Imre, Sinka Sándor, dr. Karsa István, Elek Lajos, Harmath Gergely, Nagy Zsigmond, Nagy Elek tanárok, Ábrahám László t. főügyész, Körner Adolf tanácsnok, Balogh Mihály főmérnök, Király Gyula, Vecsey Imre jegyzők, Papp Ferencz, Kiss Károly levéltárnokok, Csath Zsigmond posta és távirtdahivatali főnök több posta és távirtda tiszttel, Sebes György, M. Kiss István, Kovács János, Pongó Lajos, Kurucz Miklós, Hódy Béla, Szöke Ferencz presbiterek, Varga Lajos kereskedő, Miskóczy Jenő, kataszt. fe. ügyelő, Dóczy Geodeon f. l. isk. igazgató, Dr. Medve Zoltán főispán titkár, Báthory Sándor, Szilágyi Imre, Dr. Orbán József, Takács Ferencz, Freund Jenő, Ujváry István, Szilágyi Bálint ügyvédek, Dr. Ujtalussy József, Ujházi Károly, Dr. Horváth Károly, Dr. Tihanyi Sámuel, Dr. Balkányi Ede orvosok, György Elek főiskolai pénztárnok stb.

Mikor Kiss Áron püspök, gróf Dégenfeld József főispán és Simonffy Imre polgármester a terembe léptek zajos éljenzéssel fogadta őket a diszes, előkelő közönség.

Kiss Áron püspök

szíves köszönetet mond a közönségnek e nagy számmal való megjelenésért, e meleg érdeklődésért. Annak a szép eszmének tulajdonítja ezt, mely iránt az egész művelt magyar közönség olyan élénk rokonszenvet érez. Más városok kormányánál, képviselőháznál és a királyi trón számolyánál zörgetnek egyetemért; az a nép pedig, mely miként a Pelikán önvérével táplálja fiait, — mindig a maga verejtékéből tartotta fenn iskoláit, ez a nép önjerejéből kíván áldozni most is a közművelődés, a tudományosság oltárán. Az egyetemes ev. ref. egyház zsinata kibocsátotta felhívását a gyülekezetekhez, s ime az eredmény már is szebb, magasabb annál, ami kezdetben tervezetett. — A zsinat előtt csak filozófiai fakultás felállítása lebegett,

— a közönség pedig egyetemre adakozik. — Itt áll az oltár, körülötte 35 áldozó pappal, a debreczeni kollegium várja a tovább fejlesztés nagy munkáját a társadalom áldozatkészségétől. Adakozzék kiki annyit, amennyit őseink adtak. — Ezzel a leggazdagabb magyar városnak, az ország egyik leggazdagabb vármegyéje közönségének a kezeibe teszi le a debreczeni egyetem sorsát. Ezzel az értekezlet megnyitottnak nyilvánítja. (Hosszan tartó éljenzés.)

Gróf Dégenfeld József

főispán szólott az ősz püspök után. Az a cél, melyért most összejöttünk — ugymond — nem tisztán a debreczeni ev. ref. egyház, nem is tisztán az egyetemes magyar ev. ref. egyház érdeke; nagy és fontos érdeke ez Debreczen városnak és az összes debreczeni társadalom minden rétegének. — (Általános élénk helyes és.) Így fogták fel ezt azok, kik a mai értekezlet összehívták. (Helyeslés.) A debreczeni egyház és Debreczen város hatósága már meghozván, hogy úgy mondjuk, kötelező áldozatait, most az egyes polgárokon, e nemes városnak minden egyes fián, intézetein, intézményein a sor, hogy felkarolják e nagy jelentőségű ügyet, teljesen önállóan a város és egyház alapítványától. Reményli, hogy az értekezlet összehívói nem hiába helyezték bizodalomukat a debreczeni társadalom hagyományos áldozatkészségébe. (Helyeslés és zajos éljenzés)

Balogh Ferencz

hittanár kötötte le jó félórara ezután hévvel elmondott beszédével a hallgatóság figyelmét. A mindig behizelgő ékes szózással szónokló Balogh Ferenczre azt a feladatot bízta az értekezlet elnöksége, hogy a **bölcsészeti fakultás és tanárképző intézet** felállításának szükségét és nagy horderejét fejtsse ki a közönség előtt. A szabad előadás alatt több ízben megújuló tetszés, helyeslés is mutatta, mennyire sikerült feladatát megoldania. A szép beszédet itt közöljük:

A nagy kérdés, mely előttünk áll az: ne hagyjuk csonkán, ne hagyjuk kiegészítés nélkül azon főiskolát, melyet ide ültettek őseink, fentartott e város bölcsessége, felkaroltak Erdély fejedelmei, ápoltak megszámlálhatatlan egyes jóltevők, hölgyek, férfiak szép sorozata, felkarolt a tiszántuli egyházkerület, most pedig az országos zsinat országos főiskolává óhajt fejleszteni s melyért buzogni kezd a haza minden pontján a Debreczen felé vonzó magyar nép.

I. A tovább fejlesztést követeli multunk s helyzetünk.

E főiskola tefolyt története a fokozatos fejlődés örök zöld utját jelölé ki számára; csakugyan a kor követelményei szerint lassan bár, izmosult és gazdagodott az. Jelen század elejéig a felső vagy akadémiái rész 3 bölcsészeti, 2 theologiai és 1 jogtanszaki, összesen 6 rendes tanárral megfelelt az akkori viszonyoknak. Jött a XIX-ik század a maga nagy igényeivel, jött 1848 óriás fordulata s az azt követő, egész létünket fenyegető, külmegepróbáltatás. Szerveztetett először a 8 osztályu gymnasium, majd a jogakadémia, majd a tanítóképző, majd erősített (ma 5 tanára van) a theologia, állami erő nélkül, egyházi és polgári elemre támaszkodva; nagy és lelkes erőfeszítéssel a tanszékek száma csaknem megszorozódott, de a nagy átalakulásban elhervadt egy ősi ág, a bölcsészeti szak, már meg volt tanszékei, 3 kivételével, a többi tanágokba olvasztattak, s ő maga töredékben csonkán várja a szebb jövőt.

Multunk azt igazolja, hogy a legnehezebb pontokon s kellő időben, megmentésünkre jött a gondviselés. A 17. században, mikor Debreczen kisarczottatva tehetetlen volt ápolni, I. Rákóczy György és Apafi Mihály fejedelmek biztosíták két tanszék fizetését;*) a 18. század közepén újra a sirszélre jutott, felülről nem hogy segíték volna, de minden belöldi segítyt eltiltottak és elfogtak attól. Ekkor Hevétia, Hollandia és Anglia, tehát külföldi hitrokokok anyagi hozzájárulása örta meg a kialakástól e világító fáklyát, pedig a méltánylást benn is megérdemelte volna, leg-

*) Méltán diszlenek arcképeik a kollegium könyvtárában!

sikerei megszerezték neki 1834-ben akadémiai taggá választatása által a „halhatatlan” címet, legmaradandóbb művei azonban az operaszövegek oly nagy mesterek zenéjéhez mint Auber, Meyerber, Halévy, Verdi, Adam, Boieldieu, (Fra Diavolo, Órdög Róbert, Zsidónő, Hugonoták, Fekete Domino, Próféta, Éjszak csillaga, Korona gyémántjai, Fehér hölgy stb.)

Azon időben, midőn Scribe a „Gymnase” színház (ez Párisban a harmadik drámai színház a Théâtre français és Odeon mellett), absolut uralkodó dramaturgja volt, az igazgató egy színművet adott át neki megbíralás végett, melyet egy ifju kezdő író nyújtott be. Scribe visszautasítandónak vélte a darabot azon rövid megjegyzéssel, hogy írója lásson más mesterség után, mert a színdarabíráshoz fogalma sincs. Ez ifju kezdő Sardou Viktor volt az élő színdarabgyártók legtermékenyebbje. Ezen első műve mindazonáltal színre került az Odeon színházban, de megbukott. E sikertelenség talán elvonta volna a színmű írástól és visszatértette volna az orvosi pályára, melyre készült, ha Brécourt színésznővel nem lépett volna házasságra. Neje társnéja volt a híres Déjazet. ez a remárkábilis drámai művész, kinek egy párisi színház ma is nevét viseli, ki Sardout megbízta, hogy oly darabot írjon, melyben az ő számára az ő egyéniségének megfelelő főszerep forduljon elő.

Valamint Scribe a társ munkálkodás, ugy Sardou a szerepszabás megteremtője. Párisban született ő is 1831 szeptember 7-én és valamint Scribe, ugy ő is közvetlen közlőrl ismerte a világot, melyet színdarabjaiban bonczkése alá vett. Harmincz éves korában érte meg első nagyobb dicsőségét az „Utolsó levél”-lel

mely már hazájának határait túllépve külföldön is figyelmet keltett. E darabjában már megtaláljuk minden nagy előnyeit és kis hátrányait. Bámulatos ügyesség a compositióban, telületesség a kivitelben. Finom szellemesség a párbeszédekben és a művészet, melylyel kortársai gyengéit ellesni és visszaadni tudja, elfeledtetik velünk, hogy jellemei nincsenek mindig alaposan kidolgozva, hanem inkább prägnans tyusokat állít elénk. Hamisítatlan párisi vére pezseg darabjaiban is. A „Papillone” 1862-ben a Théâtre Français-ban megbukott, mert sikamlósnak találták, ugyanezen darab 1880-ban a „Gymnase”-ban viharos tetszést aratott és senki sem vette a sikamlósságot benne észre. Ez egyébiránt jellemzi a párisiak izlésének irányát és a miénket is, mert hisz Páris vezére és irányadója az egész világ színházi izlésének. Számos művei közzül a haza. Benoiton család, a jó talusiak, Fernande, Samu bácsi, Ferréol, Vájlunk el, Odette, Fédora valamennyi művelt nyelvre fordítva állandó repertoire darabok. Töcsáját tudvalevőleg Sarah Bernhard megrendelésére szabta ki, de e rémdráma nem is élvezhető e művésznő nélkül. Irt 1884-bea egy nagyszerű látványosságot is „Theodora”-t, melyben Justinian császár és neje Theodora, ki czirkuszhölgyből lett császárné, játszá a főszerepet. Sardou egyedül gyártja műveit, társdolgozókat nem fogad el. Így vannak Feuillet és Ohnet is, kik kevesebbet, de annál alaposabban produkálnak, mig ifj. Dumais Sándor és Augier Emil egyszer-másor nem vetették meg a mások közreműködését.

Még három párisi születésű nagygyárosról érdemes különösen megemlékeznünk. Ezek

L a b i c h e Eugén (szül. 1815. május 5.), H a l é v y Ludovic (szül. 1834 ujév napján) és M e i l h a c Henri (szül. 1832-ben.) Neveik nálunk époly ismeretesek, mint otthonjában és az egész világon. Ezek a bohózatok és az operette-librettok gyárosai, kiknek műhelyéből kerültek ki Offenbach librettói mint Orpheus a pokóban párisi élet, szén Heléna, gerolsteini nagyhercegnő, a banditák stb. Legkiválóbb köztük Halévy, ki egyike a legfinomabb észlelőknek és leiróknak és valódi humorista. Előbbiről tanuskodik Frou-Frou és Constantin abbé, utóbbiról Tricoche és Cacouet. Mindhármán elnyerték az akadémiai tagságot.

A „Rantzauk” és a „Leugyel zsidó” is tudvalevőleg közös gyártmány E r c k m a n n és C h a t r i a n jóhírű gyarából. Hát a „Három kalap” vig szerzői H e n n e q u i n és M i l l a u d, az újabb operettek librettistái C h i v o t és D u r u, a Mongodin tele bohózatok liferánsai B l u m és T o c h é, kikhez olykor-olykor W o l f Albert, a „Figaró” híres kritikus is csatlakozik, van-e ki e neveket nem ismeri? G y o r s és j ó k i s z o l g á l á s, ez az ő közös jelszavuk, k e v é s v a l ó s z i n ű s é g d e m i n é l t ö b b j ó k e d v e z a z ő a n y a g u k gyártásaiknál.

Egészen véve a párisi színdarabgyártást en gros nem csak hogy nem kárhozzatjuk, de tekintettel a sok kellemes estére, melyeket azoknak közönhetünk, az iparágak legörvendete-sebbjének véljük.

Mandel Vilmos.

birnevesbb tanárai: a két Szilágyi, Szathmári, Hatvani, Sinai akkor fényltek. A 19. században, a fejedelmi példát egyes jöltevők ismételték: egy orvosstudor Cseh Szombathy József (1807) egy igénytelen református lelkész Récsesi János (1831), egy evangélikus vallású földbirtokos, Szántóri Imre (1825), egy tanár Péczeli József (1849), még jóval előbb egy debreczeni senator Sárói Szabó István (1814), hogy csak az egyeseket emlitem tettek le egy-egy tanári széket alapját; aztán egyidejűleg jöttek e nemes város a szükség-lethez arányos az által hatványozott több rendbeli, a helyi ref. egyház és az egyházkerület újabb alapításai. Ez volt a mult utja, erre kell lépni a jelennek, mely kisebb nem lehet elődjénél, s erre a pillanat küszöbön van.

Kiváltha meggondoljuk mily nagy szolgálatot tett e kollégium a hazának, nemzetünknek műveltségi téren. Az a majd 8000 tanuló, kik a mult század folyamán innen mentek ki az értelmiségi pályára minden fokaira; lettek lelkészek, püspökök, tanárok, neves írók, tudósok, költők, törvénytudók, ügyvédek, kereskedők, orvosok stb. Debreczen nevét is szerte ismertté tették a hazában. Egész nemzetekről fira képződtek itt s magának e városnak is nagynevelés és tehetségben hatalmas főbírákat, eszes tanácsosokat adtak; a Komáromiakat, Domokosokat stb. A közeli és távoli közép iskolák történet-lapjai telvék adatokkal, hogy Körös, Kecskemét, Tur, M-sziget stb. innen nyerték jeles tanáraikat, kik ismét a kollégium számára növelték tanítványait. Az életrajz gyűjteményekben nagy embereink egész légiójánál olvasható a jellemzetes szó: tanult Debreczenben. A külföldi egyetemek névkönyvei Európáig, Hollandiáig és Svédorszáig, telvék debreczeni tanulók neveivel, a mult században 400-nál több tudomány-szomjas ifjaink fordultak meg azokban. Nem kis jelentőségű az a 422 főiskolai szenior (első diák), kiket 300 év alatt e kollégium képzett, kik jobbra diszei lettek azon körnek, hová a Gondviselés őket helyezte.

E kollégium mindig népes volt, keresett és vonzó, sőt lépést tartó a külfölddel is, 1756-ban nálunk 85, a világhírű Oxfordon (Anglia) ugyanakkor 146 új tanuló iratkozott be. A látogatottság — a mai iskolák szaporodását is tekintetbe véve — folyvást megmaradt súlyában, 1869-től 5 év alatt 243. 1879-től 376, és 1889-től szinte 5 év alatt 377, a iratkozó új tanulók száma, s ez évi még berekesztve nincs.

Nagy erkölcsi előny, sőt fölény, mely ösztönöz a tovább menésre és kötelez, e kollégium régisége, háta mögött több mint 300 éves tisztes mult áll, mely hagyományos varázst kölcsönöz, kivált azon nagy és szerencsés ténynyel kapcsolatban, hogy folyvást emelkedő nagy városban, a magyarság központján foglal helyet; ha kört vonunk körülte, mindenfelől a nemzeti és elem központja ma is, legnagyobb tömegben oly ifjak növekednek itt, kiknek bölcsőjüknél már magyar dal hangzott, vihar és szerencse közt egyaránt holtig hívek a nemzethez, hazához, mert annak vér szerint tagjai. Mindig kezes az idegen elemek végleges meghódítása, ha az fejn és nem lenn kezdődik. — De központja a majdnem 900,000 lelket számláló tiszántuli református egyházkerületnek, a legnagyobb hazai kerületnek közt, csak e kerületben kilencz gimnázium szolgáltatja ide fiait. Évtizedek óta legtömegesebben a vidék nyolcz vármegyéje (Hajdu, Szatmár, Bihar, Szolnok, Szabolcs, Békés, Szilágy, Jász-Kun-Szolnok), a Dunántulról is 3 megye, szolgáltatják ide a tanulók zömét. (Akadémiai Évkönyv 1888—9. év 120. l.)

Áll hatalmas négyoszög épülete, mely e században kétszer épült ujja, s maga fél millió forint értékét képvisel, 36 tanteremmel, 45 lakszobával; könyvtára, muzsumai, s egyéb gyűjteményei rendezvák s elég dusak; környezete a város szívében, legszebb pontján, igen értékesíthető melléképületekkel gazdag, a tudományok otthonánál ékesen szolgálhat. Ösztöndíj-alapítványainak számával és vagyoni

erejével alig versenyezhetik e hazában más iskola, 3 század óta gyűlt az, a legnemesbb szívek adományaiból a tudomány oltárára áldozva, melyek lehetővé teszik a legszegényebb ifjunak is az itteni tanulást, a társadalom művelt és hasznos tagjaivá válást megaranyozzák és bevilágítják a nyomorban születetteknek és árváknak szegénységök homályát. Régi tápintézetében — itt már megvan a mensa academica, nem kell újból teremteni — 300 ifju táplálják, épületében 2—3 száz ifju talál lakást.

A mult és a minden tekintetben kedvező eme helyzet indokolja a tovább fejlesztést.

II. De hát miért szükséges, s minő jelentőségű a bölcsészeti szaktanfolyam (fakultás)?

Szükséges, hogy általános érdekű tudományok is műveltessenek, melyek az emberi elmét minden pályán szélesebb látkörrel ruhazzák fel. E szaktanfolyam első nagy csoportja a nyelvészet és irodalom minden ága, itt jó első sorban a hellén és latin nyelv és irodalom, e két nagy és világszerepet vitt nemzet nyelvkinése, szellemének dus bányája minden időben hasznosítható, a világirodalom mestereinek vezére, biztosítja a mai élő legműveltebb nyelvek alapos ismerését; szóanyagjai, gondolatai, eszméi ma is élnek a tőlök leszármazott nyelvekben és intézményekben; a római jog, a hellén költészet és böcsészet anyaforrása minden mai műveltségnek. 2000 év elmeterménye, saját történetünknek majdnem 6 százada, nélkülözött zárt kincstár, lepecsételt könyvtár maradna. E csoportba tartoznak az új nyelvek, a világirodalom, angol, francia, német, mely a jelenkori nagy nemzetek gondolatvilágába vezet be, s oly csatornákat nyit fel, melyekből saját szellemünket értékesebbé tehetjük. A magyar irodalom és nyelv egész nagyságában itt művelhető, kutatható, ránk ezért is fő fontosságú e szak kiépítése. Kiegészíti a keleti és összehasonlító nyelvészet, mely az emberi nyelvek alakulásainak, szülemelésének eddig zárt titkaiba hatol be és saját hová tartozásunkat is képes felderíteni.

A 2-ik nagy csoport a történelem az emberiség eseményeinek ez a mérhetetlen tengere, melynek határait mindig messzebb-messzebb tolja a kutató szellem, ma már tudunk beszélni és tanu-adatok alapján a történetelőző korszakokról is. Az ó, középső és újkor fejleményeinek nemcsak rendszere, hanem forrásai, régészete a böcsészeti szakban talál műhelyre, ott vezet be a mult aknáiba, eszközöket is nyújtván, a buvárkodó ifjakat, az anyag-feldolgozásra is oktatják. Anyi nagy nemzetek koszorujában, melynek virágai könyv és véráztatta talajon termettek, a mi édes magyar nemzetünk története kiválólag érdekel minket, ennek igazi, lángoló odaadásal vezetett kutatása első sorban a magyar egyetemek és főiskolák feladata. Erre mai nap nálunk a mi kollégiumunk felső rétegében nincs tér. M-nnyire érezték elődeink ennek nagy jelentőségét, mutatja, hogy Maróthi György, e kollégium lángeszű tanára, Debreczen szülötte, már 1742-ben sürgette a történelem széles mederben 4 éven át taníttatását; ez ujjmutatás nyomán keltek történetírónk láncolatban: Sinai, Tóth Ferencz püspök, Budai Ezsaiás, kinek Magyarország históriája 1808-tól kezdve, Toldi Ferencz bizonyossága szerint is, az egész hazában közkezen forgó vezérkönyv volt. E történelmi kör egyik utóbbi ragyogó csillaga volt Révész Imre is. Az 1849 utáni iskolai alakulások alatt kiszorult a kollégiumból a történet művelhetése az akadémiai szakban. Égő szükség újra talajt és otthont adni e tudomány-ágnak, különben el fog nemulni a történelem muzsája Debreczenben, a legmagyarabb vidéken, s egy nagy lámpa, a protestantizmus lámpája, melynek olaját a szabad gondolkodás táplálja, hiányozni fog, pedig itt minél több szem örködik és vizsgál, annál több és szebb adatai merülnek fel hazánk történelmének. A történelem eseményeiben Isten szól a nemzetekhez, a birodalmak romjain Isten ujjai jelzik az igaz-

ság és szabadság föltámadását, a haladás nemtője sem a farsáliai sikon, sem Mohács térein nem bukott el felkelhetlenül.

A 3-dik nagy csoport maga a philosophia, a tulajdonképeni böcsészet, iker ágaival a gondolkodástan, lélektan, szépiészet és neveléstannal. E nagy tudomány hatol be a látható és láthatlan eszmék és elvek birodalmába, az emberi tudat véghatárait nyomozza és a szellem fejlődését a mindenségben, keresi a tudományok lelkét, azokat magas egységbe fűzi, s ez által a többi fakultásokkal is érintkezik; a vallás, jog és történet böcsészettét teremti és műveli. A neveléstan mily horderejű a társadalom átalakítására, érezi minden család, annyira, hogy mondható: a neveléstani rendszertől, eszközeitől függ a kor, az állam, a társadalom értéke, sulya és boldogsága, s a mi fő: erkölcsi jelleme. A böcsészeti fakultásba ölelt tudományoké első sorban felmutatni az embert, mint a szerves világban isteni szikrát hordozó gondolkodó magasabb lényt, s ez eszményiességgel nemeseíti meg az anyagi való (realitas) jogos érdekeit, felsőbb czélokra is irányítván azt.

De van a böcsészeti fakultásnak gyakorlati oldala és haszna is, ez a tanárképzés, melyre jelen szervezetében e kollégium képtelen, sem theologiai, sem jogi fakultása a mostani viszonyok közt nem minősíthet a számos középiskolákba senkit tanárrá, mert ma erre külön szakképzés kell, s ezt a böcsészeti szaktanfolyam adja meg. Ha soká késünk, sem magunknak, sem a körülöttünk levő s ránk tekintő gimnáziumoknak tanárokat nem adhatunk — így hátrább esünk, mint voltunk a mult századokban — elveszti e kollégium eddigi és egykori vonzó erejét, központi helyzetét, önállását, hagyományos egyediségét, vele sulyát, értékét; alá lesz rendelve más vidéknek, más szellemű meg ezután, ki tudja, hol emelkedhet magasabb tanítézeteknek... saját szülöttei és neveltjei, s velők a közép magyarországi nemzeti és elem fiait nem nyomulhatnak, őket megillető számarányban, a tanári fontos pályára, pedig a jövő a tanító személyzet szívtől, esztől és a mi döntő: jellemétől függ.

Hála a magyar érzék élességének, felfogta a böcsészeti fakultás nagy jelentőségét s a mult századi alkotásból fenmaradhatott ősi 3 tanszéket még öttel növesztette a nemes város, egyház, kerület és egyesek dicse akaratára, úgy hogy a 12 tanárra tervelt böcsészeti fakultáshoz még négy tanszék alapítása (200,000 forint tőke) szükséges lettik, ezt kéri az országos zsinat, ezt elő segélni hivatott ez értekezlet is, e végett mozdultak meg mindenütt a gyülekezetek jobbjai, kicsinyei, nagyjai; a legősibb tényező, a legilletékesebb érdekelt fél Debreczen polgársága és társulatai előtt a kérdés.

A tanszékek az újkor Memnon szobrai, azok zengik, hirdetik a tudományt, szórják a világosság sugarait; az amerikai Egyesült-Államok szabad polgárai több kollégiumot s egyetemeket alkottak már, tömegesen alapítván egyesek tanszékeket, a kőszobroknál szebben és szőlőbben örökítve ez uton nevéket s gondolkodásuk nagyságát a közjó elővitelére. A szabad alkotmány és önkormányzás (autonomia) szülötte az ily nagykoru működés; ily felemelő tényekkel kollégiumunk történelme is dicsekedhetik, ennek köszöni, hogy homlokára írható az „északi csillag“ érdemrend jelszava „nem ismer hanyatlást“ (nescit occasum). A magyar természetben gyökerező ez önkormányzati szellem szülemi most is ujja e kollégiumot. Perdüljenek meg hát lelkünk áldozatra termett burjai, őseinktől el nem maradhatunk. Városunk és kollégiumunk egyik csillaga, Révész Imre hasonlító aggodó szeretetének egy ily nyilatkozatában e kollégiumot a puszták Pelikánjához, mely takargatja és maga táplálja fiait, ismételjük imává magasztosult végszavait: „Debreczeni főiskola! legyen művelődésed látköre és pályája oly széles és szabad, jellemed oly nyílt és egyenes, mint a sik föld, mely körötte, — és az ég, mely felett kiterjeszkedik!“ (Figyelmező. 1870, 426. l.)

Tájékoztató jegyzet.

A bölcsészeti fakultás tantárgyairól a tanerejének számáról képet nyújt, ha megtekintjük egy pár tanintézet ezen tanszakának berendezését.

1. A debreczeni tanárkar 1887. márczius 15-én adott tervében 13 rendes és 3 rendkívüli vagy segédtanárral óhajtotta életbe léptetni a tanérképzővel kapcsolatos bölcsészeti szaktanfolyamot; philosophia, hellen, latin nyelv és irodalom, történelem, földrajz, természetrajz, vegytan, szám-, mér-, és csillagászat, természettan, német nyelv és irodalom, tehát 10 tantárgy tíz tanárral; a magyar nyelv és irodalom két tanárral, neveléstan 1 rendes és egy rendkívüli, angol és francia két rendkívüli tanárral. E tervben a bölcsészeti fakultásba fel van véve a természettudományi és matematikai fakultás néhány tanszéke, ennek meliorálásával az újabb terv csak tisztán bölcsészeti fakultást ölel fel.

2. A genfi egyetem bölcsészeti fakultása 13 rendes és 10 rendkívüli tanárral rendelkezik, a rendes tanárok főtárgyai: 1. latin, 2. görög, 3. francia irodalom, 4. francia nyelv története, 5. összehasonlítható nyelvészet, 6. német irodalom, 7. nyelvészet, 8. philosophia, 9. világtörténet, 10. vallások története, 11. társadalmi tudományok, 12. nemzetgazdaság, 13. összehasonlító törvényhozás. A 3 utóbbi tárgy a jogi fakultásból vétetett ide. A rendkívüli (és számban változó) tanárok tárgyai: új görög nyelv, arab, persa nyelv, neveléstan stb.

3. A zürichi egyetemén 1893/94-diki beosztás szerint a bölcsészeti fakultás 16 rendes és 11 rendkívüli tanárral bír. A bölcsészeti fakultás tárgyai 1. philosophia 2 tanárral, 2. szanszkrit és latin 1 tanár, 3. történelem 1 tanár, 4. latin irodalom 1 tanár, 5. görög és keleti nyelvek 1 tanár, 6. német irodalom 1 tanár, 7. francia irodalom 1 tanár, 8. hazai történelem 1 tanár, 9. spanyol nyelv 1 tanár, 10. neveléstan 1 tanár, 11. angol nyelv és irodalom 1 tanár, 12. diplomatika 1 tanár.

4. A neuchâtel-i (Svájcz) bölcsészeti fakultás 12 tanárral következő tudományokat karolta fel: 1. latin, 2. hellen, 3. francia, 4. német, 5. angol irodalom, 6. világirodalom, 7. világtörténet, 8. hazai történet, 9. philosophia, 10. régészet, 11. földrajz, 12. nemzetgazdaság.

Dr. Baczony Lajos.

jogtanár volt a második szónok, ki mélyreható argumentumokkal gazdagon felszerelt alapos felolvasásában a leendő egyetem már meglévő egyik fakultásának a jogakadémiának továbbfejlesztését sürgette.

E nagyszabású, alapos beszéd tulajdonképpen két főrészre oszlik. Miután a bevezetésben elmondotta, hogy Magyarországnak ma már nem elég a létező két tud. egyetem és a néhány csonka, elszigetelt jogakadémia s örömet fejezte ki a felett, hogy a művelt közönség ma már egy debreczeni egyetemért lelkesedik, a mi nagyon jól és helyesen van így; miután rámutat azokra az előnyökre, arra a széles, mély alapra, melyen a debreczeni kollégium, a hol már is 22 akadémiai tanszék alapja van biztosítva, egyetemmel fejleszhető s a milyen előnyökkel e házában egyetlenegy város sem rendelkezik; ezeknek előrehocsátása után először is bőven, részletesen ismertette a különböző egyetemi szervezeteket, az angol a francia és a német egyetemek rendszereit. Beszédében a második részében különösen ama lehetőség és szükség kimutatásával foglalkozott, hogy 1., a theologiai tanszakot 1—2 új tanszék alapításával, a jog- és államtudományi tanszakot pedig 5, illetőleg már csak 3—4 új katedra felállításával egyetemi rangra, közelebből az utóbbit a kolozsvári egyetem színvonalára lehet és kell emelni. A tanszék szaporításán kívül nélkülözhetetlen kellék a tanároknak magasabb javadalmazása. Pénzértékben kifejezve a jogi tanszaknak egyetemi színvonalra emelése a kolozsvárihoz hasonló díjazás mellett évi 15900 frt, a kir. jogakadémiák tanárai fizetéséhez mérte pedig évi 11500 frt új kiadás

von maga után. Szónok elosztja azokat az aggodalmakat is, melyek az egyetem felekezeti jellegével szemben nem talán támaszthatók. A tudománynak nincs felekezete; a protestantizmusnak pedig sarkalatos elve a szabad vizsgálódás, a mit ha korlátozna akkor csak önmagát gyöngítene — A magyar nemzeti államnak is egyik erős védőbástyája lenne ez az új egyetem. Azért áldozni e célra hazafias kötelesség. Több ízben helyesléssel megszakított beszédét azzal a reménységgel fejezte be Bacsoni, hogy Debreczen város multikori alapítvány-tevéseivel nem az utolsó szót mondta ki, mely által a millennium emlékére áldozatot hozott a debreczeni főiskoláért. (Taps és éljenzés!) E szép és nagy hatású beszédet tér szüke miatt csak hetfőn közölhetjük.

Márk Endre

ügyvéd, városi bizottsági tag, ki már maga is 1000 koronás alapítvánnyal fejezte ki, mennyire szíven viseli az eszme diadalát, volt a harmadik szónok, aki azokat a számbavehető előnyöket tárta fel, amelyek az egyetem alapításából különösen Debreczenre fognak hárani. Az ügy és Debreczen szeretetétől áthatott élénk tetszéssel fogadott beszédet egész terjedelmében alább közöljük:

Tisztelt értekezlet!

A debreczeni ev. ref. egyháztanács küldöttségének megtisztelő bizalma egyszerűségemnek azt tette feladatává, hogy önök előtt azon előnyöket fejtegessem, a melyek a főiskolának egyetemmel fejlesztéséből Debreczenre hárannak.

E feladat nem azért nehéz, mert e városra háruló előnyöket nem könnyű kimutatni, hanem azért, mert bizonyos mértékben feltételezi e megbízás azt, hogy a nemes város lakói közt olyanok is lehetnek, a kik a kollégium fejlesztéséből származó előnyöket nem tudják, vagy látni nem akarnák, hogy tehát itt a közszellem változásnak volna ezen irányban kitéve.

Megvallom, hogy ilyen embert én e városban nem ismerek.

E város multja, jelenbeni lakosainak értelem ereje teljesen az ellenkezőt igazolja.

Mindenki tudja és érzi felekezeti különbség nélkül azt, hogy Debreczennek történelmi multja, jelentősége nem vagyonosságában rejlik egyedül, hanem főleg ősi kollégiumában.

A haza minden lakója bizonyos áhitattal emlegeti ez ősi főiskolát, azok pedig akik hallgatók voltak benne, a kegyeletnek különösebb érzelmeivel kísérik ennek minden lépését.

E kollégium egyik kiváló ereje mindig abban állott, hogy noha felekezeti intézet gyanánt lett felállítva, a felekezetiesség soha sem lett ott kidomborítva sem tanításban sem pedig a tanítványok magaviseletében. Soha sem történt ott semmi olyan, ami az összhangot megzavarta volna, s e város különböző felekezeteihez tartozó lakóinak vallásos érületét bántotta, vagy azok szívében kellemetlen érzést keltett volna.

Sőt a különböző vallástelekezetűeket hallgatói sorában mindig ölére fogadta, azokat tandíjmentességgel s másnemű jótéteményekben folytonosan részesíti.

A főiskola előbbrevitelének ügyét egyház és város mindenkor örömmel gyámoltották.

A városi levéltárban levő adatok szerint a kollégium még a 17-ik században is ugy nevezetett: „a mi iskolánk, — városunk iskolája.“ Hosszu időközön, évszázadokon át a városi magistrátus egyszerűsége és nyíltságja az előjárás is volt, úgy az iskolai, mint egyéb városi minden intézkedés joga a tanács kezébe volt letéve. A híres erdélyi fejedelem, A p a f i Mihály is kollégium celebrimumnak nevezte a 17 században e főiskolát, mely e városnak örökös büszkesége volt.

A 18. század végén, a collegiumnak egyik híres tudós tanára: B u d a i Ézsaiás — mindjárt tanársága kezdetén kiadta a jelszót, hogy u j j á k e l l s z ü l n i a z i s k o l á t. E jelszóra, mintegy varázstűsre állott elő a város s a collegium, újja építéséhez tetemes anyagi segélyvel járult. — Így

épült az fel amint ezt a homlokzatán levő felírás is bizonyítja: „a magyarországi helv. hitvallásnak közadakozásából“ e század elején.

Azóta is e város lakossága évenkénti segélygyűjtések alkalmával készpénzben és terményeműekben tekintélyes áldozatokat hoz a főiskolának s örömmel említhetem, közvetlen tapasztalaton alapján azt, hogy ilyen gyűjtések alkalmával az adományok átvételére kiküldöttek, mint legkedvesebben fogadott és legszívesebben látott vendégek, úgy tekintetnek e nemes város lakossága körében.

Ezt igazolják azon alapítványok, melyek a város polgársága köréből egyes nagylelkű örökhagyók által a collegium céljaira folyton tetetnek.

E rövid kitérés, illetőleg történelmi visszapillantás után áttérek feladatomban tulajdonképeni tárgyára.

A kollégiumnak előttem nyilatkozott két tudós tanára már kimutatta annak szükségességét, hogy a főiskola az adott körülmények között fejlesztendő s hogy e fejlesztésnek sürgős szüksége beállott.

A fejlesztésnek egyik főindokát a tanulók számának nagymértvű szaporodásában találják. Ez mindenestre csak örvendetes körülmény. — Azt hiszem nem csalódom azon feltevésben, hogy e szám szaporulatára bizonyos mértékben befolyással van azon országszerte megindult mozgalom is, hogy a főiskola a közel jövőben egyetemi rangra emeltessék.

A protestáns egyetem megvalósítása, ha egyszer a bölcsészeti szak beállítva és a jogi szak kelően kibővítve lesz: önként következik, ott a hol a város áldozat készsége olyan díszes kórházat emelt, mint a minőt legközelebb Debreczen városa, az államnak jól felzógott érdekében, mihelyt a harmadik egyetem felállításának kérdése a kormány által kellően elkészítve lesz, meg kell ragadni az alkalmat, hogy ezt az orvosi szakkal vagy esetleg a bölcsészeti szakot a gazdasági főiskolával egyesítse s mindezekkel Debreczenben állítsa fel azt, a hol annak megvan természetes központja, meg lesz minden előfeltétele és az államnak legkisebb megtehetővelésével fog az járni.

Pozsony és Szeged sorompóba léptek a harmadik egyetem elnyeréséért, e városok egymást igyekeznek felülmúlni azon anyagi áldozatok megajánlásában, a mit az egyetem felállításáért hozni késznek. Ezek közül Pozsony a maga felterjesztésében egyik fő motívum gyanánt különösen felhívta azon körülményt is, hogy boldog emlékeztű Trefort Ágoston volt kultuszminiszter Ő Felségéhez intézett felterjesztésében a harmadik egyetem székhelyül Pozsonyot hozta javaslatba, értesülésem szerint azonban az az óhaj is ki van fejezve a hivatkozott kultuszminiszteri előterjesztésben, hogy még a harmadik egyetemnek Pozsonyban felállítását is Debreczenben is szükségképen létesílnie kell a protestáns egyetemnek.

E városok nagymértvű feliratozása és áldozatkészsége mind azt mutatja, hogy az egyetem után törekvésnek úgy szellemi ereje, mint közgazdasági haszna egyformán köztudomású.

Maga e két városnak számokban is kifejezett áldozat-készsége kellően megmutatja nekünk, hogy az egyetemi jelleg és rang elnyeréséért a legmesszebb menő áldozatokat kell megboznunk.

Igen, és kollégiumunknak egyetemmel fejlesztése kiszámíthatlan előnyvel fog járni úgy magára a városra, mint annak lakosaira nézve.

Fentebb már említettem e helyütt közvetlen tapasztalataim alapján ismételtelen örömmel konstátálom, hogy az ország bármely részében lakó mindazon honfitársaink, kik tudományos kiképzetésüket a mi főiskolánkban nyerték, bármilyen helyet foglaljanak el a társadalmában mindig örömmel emlékeznek vissza főiskolánkra, e városra; a rokonszeny hangján emlékeznek a főiskola kapcsán e nemes városról, a szeretet kötelékeivel érzik magukat hozzáfűzve sok jó tulajdonságokkal ékeskedő magyar polgárságához.

S ezt a rokonszenyvet uraim nem szabad kicsinyelnünk. Eddigél is már oly sok jeles került ki nemzetünknek e főiskolából, kinek szava országos súlylyal bírt, főiskolánknak

egyetemmel fejlesztése után ilyenek még nagyobb számmal fognak lenni. S így többen lesznek, kik a Debreczen városot érdeklő mindeféle kérdéseket, rokonszenves figyelemmel kísérik s szükség esetén szavokat, tekintélyüket s befolyásukat a nemes város érdekében érvényesíteni nem haboznak.

Tovább menve, örömmel mutathatók ugyan azon szerencsés jelenégre, hogy városunk intelligenciája különösen az utóbbi évtized alatt hatalmas arányokban növekedett, de a műveltség az intelligenciából egy városban sohasem lehet sok s bizony állíthatom, hogy városunk intelligenciája niveauját, főiskolánk egyetemmel fejlesztése odáig emelné, hogy ezen nemes város tekintetben is közvetlenül a fő és szék város után törekednék jótékony hatású fényességével messze kivilágítva a többi vidéki nagyobb városok társaságából.

S ez a körülmény ismét egy hatalmas ok lesz arra, hogy különféle állami intézmény felállításánál a kormány és törvényhozás figyelme Debreczenre ne kerülje. De mindezeknél sokkal közvetlenebbek azok a vagyoni előnyök, melyek a térvbe vett fajlesztés megvalósításával a városi birtokos kereskedő és iparos polgárokra báramlanak.

Az a néhány száz ifju ember, ki mint jog-, hittan-, bölcsészet-, orvostanhallgató városunkat évről évre felkeresi s az évek nagy részét itt tölti, 100,000-et hoz ide be, s ez az összeg az utolsó krajczárig itt marad iparosaink kereskedőink és a szállásadók zsebében.

Ki tagadhatná továbbá azt, hogy nagy előny rejlik minden családra nézve abban, ha a tudomány terére lépő tagjai tanulmányaikat a szülői ház körében sajátíthatják el s végezhetik be pályájukat?

Ki ne ösmerné be azt, hogy a szellemi gőczpont magához vonja a beköltözni kívánókat s a népesedés úgy a közgazdasági életet, ipart, kereskedelmet fokozott mértékben növeli, a háztulajdonos pedig a meghozott áldozatokat sokszor kamattal kapja vissza háza értékének növekedésében.

Maga a város mint erkölcsi testület valamint az ev. ref. egyház is beismerve e mozgalmak nagy horderejét, jól tudja azt, hogy egyetemi város ezer féle uton és ágazaton hozza vissza az áldozat gyümölcseit; a buzditó példát és irányt már megadta az első 200 ezer; a másik pedig 50 ezer forintot nagy lelkesedéssel szavazott meg a kollegiumnak célba vett kifejlesztésére. De maga a város, mely a tanügyön kívül egy formán köteles gyámolítani más közczélokot is, az áldozatot egymaga nem képes meghozni, bizalommal tekint magokra a városi lakosokra, a különböző kereskedelmi és iparvállalatokra, azok bizonyára sietni is fognak a város és egyház által megmutatott uton haladni.

E város újabb időben ismét irányt ad az ország vidéki városai közt, lakosainak e téren mutatkozó áldozatkészsége kétségtelenül megmozdítja, sőt hullámzásba hozza az áldozatokat az egész országban. Távol tengerparton lakó honfitársaink máris meghallották a kiáltó szót, megmutatták már, hogy átértették és átértették ezen ősi főiskola fejlesztésének nagy horderejű eszméjét.

Siessünk mi is mindnyújan gazdagok és szegények egyaránt.

Soha sem szabad felednünk, hogy kétszer ad az, a ki hamar ad.

E város soha sem volt abban a szerencsés helyzetben, hogy kulturális intézményeiben az állam lépett volna fel áldozattal, mindenkor és mindenben a saját erejére volt utalva, kezdeményezéseit azonban mindenkor siker koronázta, mert az áldozatokban ott, s hol arra valóban szükség volt, kifogyhatatlannak mutatkozott.

E város lakói mindenkor bölcsen felfogták azon nagy hatalmat és erősséget, a mely ez ősi főiskolában rejlik, a híres egyházi író Dobos János így irt e város és főiskolájáról — van Debreczennek valami helyhez kötött (tapient) hatalma melynek akaratlanul hódol minden magyar református ember, van Debreczennek egyháztörténeti multja, melynek számai elágaznak az egész magyar református egyház földében;

volt és van saját iránya, mely mint a tejut a csillagos égen, szélesebb keskenyebb, világosabb, homályosabb, iveretlen, átfutja a magyar református egyház kiterjesztett erősségét; vannak érdemei, szenvedései, áldozatai, melyeket felmutathat a világ előtt; voltak, vannak egyházi és világi emberei, nagy férfiai, kik kezet fogva mint egy szikla-lánczolat nyulnak végig és tartják egymást korunkig.

Ilyen férfiaknak tekintem én önöket, e nemes város lakosait, emelkedett gondolkodású polgárait felekezetre való tekintet nélkül.

A tudomány-szomjas világ bizonyonyal megelégedéssel fogja nézni azt, hogy önök a kollegium fejlesztése és egyetemi rangra emelése érdekében az ezredév bekövetkezésével mit miveltek; önök pedig a legnagyobb lelki örömmel tekinthetnek az ezredév határkövénél vissza arra, a mit áldozatkészségük által az új ezredévnek, az utókor gyermekeinek átadnak.

Előre tehát tisztelt polgártársaim, e város mindenrendű lakossága Istennek nevében! s miként a méhecske fáradhatlan szorgalommal és kitartással szeményi részecskéiben hordja halonra a drága és édes mézet, úgy hordjuk össze mi is a nagy czélra filéreinket, mely-ezereszeresen, sőt számokban ki sem fejezhető mérvten hozza vissza anyagi és szellemi tekintetben a drága gyümölcset.

Pótolja ki az önök nemes keblében kelő lelkesedés tettekben azon gyengésséget sokszorosán, a mit az én egyszerű buzditó szavam nem volt képes megtalálni.

Ne legyen közülnk csak egyetlen egy is, a ki a sósához mért és a nagy ügyhöz méltó áldozatot akkor, midőn erre felkeresve lesz meghozni elmulasztaná.

Simonffy Imre,

kir. tanácsos, úgy is, mint polgármester, úgy is, mint a kollegium főgondnoka hálásan mond köszönetet azoknak, kik szivesek voltak a mai értekezleten megjelenni s azoknak is, kik a tervezett debreczeni egyetem ügyét lelkes bezzédeikkel előmozdítani igyekeztek. (Éljenzés.) Mindnyújan abban a meggyőződésben vagyunk, hogy nemcsak e városnak, a ref. egyháznak, hanem minden magyar embernek érdeke, óhaj-tása, hogy a debreczeni egyetem felállítassék s e nagy eszme a nemzeti műveltség előmozdítására megvalósítsassék. (Zajos helyeslés.) Kéri a jelenvoltagek, hogy az elnökséget szóva, tettel, buzgósággal támogassák; az aláírási iveket sziveskedjenek elfogadni azok, a kik erre felkértek s a gyűjtésnek mindenki minél nagyobb eredményt biztosítani igyekeznek.

Indítványozza, hogy:

1. a zsinati bizottság és az egyházkerület által kiadott felhívás, valamint a most elmondott beszédek kinyomattassanak és házról-házra elhordassanak;
2. kevés idő múlva a felhívás és beszédek széthordása után 2—2 polgártárs által a lakosok a dományok, évi járulékok és a lapitványok gyűjtése végett megkerestessenek;
3. külön felhívás intéztessek az összes pénzintézetekhez, társulatokhoz, egyletekhez, körökhöz, hogy az egyetem javára a lapitványok a t tegyenek;
4. a további intézkedésekkel az elnökség bizassék meg. (Éljenzés.)

Az indítvány minden pontját elfogadta az értekezlet.

Ezer forint adomány.

Az általános lelkesülés közepette állott fel dr. Medve Kálmán ügyvéd, ki minden szép és nemes czérra első között adakozik. Nem tud mondani — így szólott — ékes beszédet. Röviden, egyszerű szavakkal fejezi ki akaratát, érzületét Ezennel egy ezer forinttal járul a debreczei egyetem létesítéséhez.

E szép jelenetre következett taps és élvezés lecsilapultával Kiss Áron püspök „ezerszeres szives köszönetet mond“ az adakozónak.

Az értekezlet lelkes hangulatban ezzel befejeztetett.

— Belföldi hírek. (Ő Felsége)

tegnapelőtt a várpalotában kihallgatásán elsőnek Krieghammer tábornok bocsáttatott a király elé a hol min' új közös hadügyminiszter a hivatali esküt tette le. Utána gróf Szapáry Gyula, Tisza Kálmán, Császka Károcsai érsek s még többen következtek. Szilágyi igazságügy miniszter hosszabb audiencián fogadtatott. — (A román kormány) intézkedéseket tett, hogy a dákoromán izgatásokat Magyarországon megfékezze, hogy a magyar állammal való jó barátságot és békét Románia fentartsa. — (Az orthodox zsidók) országos képviselősege által egybehívott Rabbik konferenciát Budapesten megtartották. Szóba került a polgári házasság is és elhatározták, hogy nem foglalnak állást a polgári házasság általános elveivel szemben, de lépéseket tesznek, hogy a felek akaratából egyházilag megkötött polgári házasság csakis egyházilag legyen feloldható. A kormányhoz memorandumot intéznek. (A polgári házasság.) A félhivatalos „Pester Correspondenz“ írja: Az egyházi törvényjavaslatok végleges elintézése, illetve a kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslat betervezése és ezzel a házasságjognak egységes rendezése Magyarországon, legközelebbi időre biztosítottnak tekinthető. Ő felsége beleegyezése az illető törvényjavaslat betervezésébe kétségbe nem vonható, megfelelőleg ama program szövegeint szövegének és értelmének, melylyel a Wekerle miniszterium nemcsak a kormánypártra támaszkodva, hanem az ellenzéki pártok nagy részének beleegyezése mellett is az egyházpolitikai reformok keresztülvitelére vállalkozott. Ebben a legkielégítőbb megoldáshoz közel álló kérdésben, a kormány nyilatkozata Magyarországon állami érdekeit illető nagyfontosságúnak megfelelőleg, annak idején csak a képviselőház nyílt ülésében történhetik. — (A Pávelügy.) A vallás és közoktatásügyi miniszter, folyó hó 25-én 2350 eln. sz. a nagyváradi gör.-kath. püspökhöz az alábbi leiratot intézte, a melyben közli Pável Mihály püspökkel a Vaszary Kolos hercegprímás által vezetett vizsgálat eredményét. Ezzel a Pável-P. t. ügy befejeztetett. A leirat kijelenti, hogy a hercegprímás előterjesztése s az ahhoz csatolt összes okmányok beható vizsgálat alá vétetvén megállapított, hogy a püspöknek tulajdonított hazaelenes irányzat teljesen ki van zárva. — (Wekerle miniszterelnök) tegnap meglátogatta Vaszary hercegprímást, kivel kivált az egr érsek politikai kijelentéseit beszélte meg. — (A király) kihallgatáson fogadta a kereskedelmi minisztert is, kivel hosszasan beszélt az új budapesti és esztergomi hidról s a millenneumról is.

— Külföldi hírek (Ostromállapot)

a Lajthán tul.) Bécsben a kivételes állapot ügyének megvizsgálására kiküldött bizottság első ülésén Taaffe gr. kijelentette, hogy hajlandó az ostromállapot indokait előadni, de nagy részét csak titkos ülésben. Az ellenzékiek nyílt ülést követeltek, de a többség a titkos ülés mellett szavazott. — (Albrecht) főherceg Berlinből ma elutazott. Vilmos császár kikísérte őt a vasúthoz

Színház.

* Huszonhatodik előadás. Színházunkban tegnap a Szigligeti Ede „Liliomfi“-ját, a kitűnő drámairól legjobb kedvű darabját adták, a mely a Gaal „Peleskei nótárius“-ával példája a magyar bohózatnak. Mennyi jókedv, milyen ügyes cselekmény és életből vett alakok! Az egész a körülöttünk csörgedező élet-komikum patakjából van merítve s azért van mindig hatása. Még a zenéje is igen kedves és jellemzetes. Debreczenben 12 év óta nem adták ezt a

pompás bohózatot, főalakját Liliomfit pedig valamikor a Szerda helyi fényes alakításában élvezte Debreczen közönsége. Mint don Quijote mellett Sancho Pansa, a finomabb szelburdi Liliomfi mellett ott van a durvább szövegtű komikum képviselője Szellemfi, a „szellemes kortina húzó“, melyet Vizvári játszott volt a debreczeni színpadon. Mindmennyi fényes tradíciója a debreczeni színészetnek. Szerettük volna, ha a szintársulat tegnap ne vette volna ezt az előadást zóna-pörkölt számba s a pénteki napon ne szabtak volna reánk művészeti börtöt s játszott volna mindenki kedvvel, odaadással és kellő előkészülettel. Zagyva, csikorgó előadás volt az, a melyből kiemelni valók: Locsarekné (Camilla, Püspöki (Kányai), Hevesi (Szilvai) és a Rózsahegy-i fürgé Gyuri pinczére. Krémer Szellemfit játszott a folyton kacagtatott mókáival, a melyekből kifoghatatlan volt. Játszottak még H. Csillag A. (Mariska), Bogyó Ilona (Erzsi), Tapolczai (Liliomfi), a ki a harmadik felvonásban talált el néhány élénk színt és hangot, Sándor Emil (Schwarz), Nádasi (Adolf) sat. Közönség kis számmal volt jelen.

* **A műsor.** A jövő heti műsor, a mely szokásos helyén olvasható, igen változatos és tartalmas. Leszámitva november 1-ét, a mikor a karzati közönségnek ismét lesz alkalmja az örökké göthös és soha meg nem haló molnárral s a kísérteteknek tagadhatatlanul poetikus felvonulását látni, sok új, vagy évek óta nem látott dolgot is tapasztalni. Lesz végre magyar történelmi dráma „Toldy Miklós“, Sziget i Józseftől, lesz népszínmű, a holnap színe kerülő „Igmándi kispap“ Berczik Árpádtól, színre kerül még egyszer a mulatságos „Mangodin ur felesége“, felelevenítik az „Eleven ördög“öt, Konti rég nem adott operettjét, még pedig — mint reméljük — inkább eleven, mint ördögi előadásban. Szombaton lesz az első operette-premiere, a midőn az Erkel Elek „Kassai diák“ja kerül színre. Megemlítjük, hogy a „Kassai diák“ czímű szerepét Tiszai Ué, az „Eleven ördög“ czímű szerepét pedig Csilla a Amália fogják adni.

Vegyes hírek.

* **Halálozás.** Dr. Argenti Dóme, a magyar tud. akadémia tagja s honunkban a hasonszervi gyógyászat meghonosítója, 84 éves korában, Váczon elhunyt.

* **A királyné iskolá-látogatása.** A királyné meglátogatta az országos nőképző egyesület intézetét. Mindent behatóan megvizsgálta s több kérdést intézett az igazgatóhoz. Nevét beírta a vendégeknylvébe. A díszteremben a növendékek a himnusz énekelték. Egyik növendék beszéd kíséretében csokrot nyújtott át a királynének, ki egy órai ott tartózkodás után megelégedve távozott. Gödöllőről pedig azt írják, hogy ott sokat beszélnek most arról az esetről, amelynek hőse Erzsébet királyasszony. Az eset a következő. A királyasszony a napokban minden kíséret nélkül erdei sétára indult. Mióta görög nyelvmesterét elbocsájtotta, a királyasszony mindig egyedül végezte napi sétáját Gödöllő és Besnyő környékén. Hétfőn visszatérőben a vasuti sínek közelében ha adva észrevette, hogy a sínekre kövek vannak rakva. A felséges asszony ekkor a közeli őrházhoz sietett s a vasuti őrt, aki megismerte, már épen szabaddá akarta tenni az átjárót, mikor a királyasszony átszólt hozzá:

— Nem akarok átmenni, csak arra figyelemztetem, hogy amott a sínekre köveket raktak. Siessen oda...

Ezzel a királyasszony, aki figyelemztetésével talán egy vasuti szerencsétlenséget akadályozott meg — folytatta sétáját.

Helyi hírek.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor, csak esetleg hétfőn később.

A királyi táblán hivatalosórák a segéd és kezdő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak — Az igtató, kiadó-hivatal és az irattár a felelőnek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

A m. kir. meteorologiai Intézet időjelzése a debreczeni távirtda hivatalnál október 28-án: Változó, derült hűvös.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban, nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Múzeum a kollégiumban nyitva van vasárnapon d. e. 10-től 12-ig.

A debreczeni állami időjelző állomás-jelentése. 1893. Október hó 28-án reggeli 7 órákor Hőmérséklet 6.2 C. fok. Légnyomás 762.6 millim. Szélirány Délnyugati, Csapadék tegnap reggeli 7 órától na reggeli 7 óráig 2 millim. Ugy nezen idő alatt legmagasabb hőmérséklet 14 fok. Legalacsonyabb hőm. —5 fől.

Séta hangverseny a Margit fürdőben minden vasárnap d. u. Rendezi a katonai zenekar.

Színházi előadások kezdete este 7 órákor.

Okt. 29. d. e. 11 órákor, az iparoskir felolvasása a városházán.

Okt. 29-én d. u. a „Chevra-Kadisa“ közgyűlése.

Okt. 31-én a reformáció emlékkünnéje a főiskolában.

November 1. Egyházkerületi közgyűlés.

November 9. délután fél 6-kor a debreczeni vadásztársulat közgyűlése a városházán.

November 12. délelőtt 10 órákor a tornaegylet közgyűlése, saját helyiségében.

— **Debreczeni egyetem.** Magnus est ordo decus idem petentium... A tegnapi fenkölt hangulat már termi gyümölcsseit. Most következnek az igazi Demosthenesek, kiket a szép szavak épp ily szépen beszélő tettekre buzdítottak. Váillyi János, a tiszántúli egyházkerület főgondnoka, főrendiházi tag a debreczeni egyetem bölcsészeti fakultására négyezer koronás alapítványt tett s erről szóló alapító levele ma érkezett meg Kiss Áron püspökhöz. Az összeget 1894-ben teszi le, addig a kamatokat fizeti. Fráter Imre, a debreczeni szabadelvű párt enőke 1000 koronát ad ugyanerre a célra. A nagy-károlyi egyházban eddig 850 korona folyt be, 500-at az egyház adott. Az udvari egyház ugyanerre a célra 5 frtot küldött. A tegnapi tartott értekezleten elhatározott házkénti gyűjtés eszközésére az elnökség kér majd fel presbitereket és városi bizottsági tagokat. A zsinat és egyházkerület felhívását, valamint a tegnapi elmondott beszédekert nyolc ezer példányban nyomatták ki, hogy e város minden lakosa olvashassa azokat.

— **Isteni tiszteletek.** Az ev. ref. egyházban holnap, vasárnap az isteni tiszteleteket végzik: a Nagytemplomban dr. Dicsőfi József, a Kistemplomban Némethi Lajos, az újtemplomban K. Tóth Kálmán, az ispotály-templomban Kiss Albert, lelkészek. — A szent-annai róm. kath. templomban reggel 7 órákor Tarnay Károly káplán tart misét; 9 órákor dr. Wolafka Nándor v. püspök miséz, utána Tarnay Károly káplán mond szent beszédet; 11 órákor Kópis József káplán tart csöndes misét. Déltűn 1/3 órákor Wolafka v. püspök keresztényen tanítást tart; 3 órákor litánia. — Az ágost. hitv. ev. egyház vasárnapi istenitiszteletén egyházi beszédet mond Materly Imre segéd lelkész. Istenitisztelet 10 órákor.

— **A debreczeni ev. ref. egyház tanács-termében** e hó 30 k napján d. u. 4 órákor iskolaszéki ülést tartatik. Tárty: iskolaszéki gondnok választás.

— **Áthelyezett táblai bíró.** Hieronymi Bélát, a debreczeni kir. ítélő tábla egyik kiváló tehetségű táblai bíróját az igazságügyi miniszter saját kérésére nov. 1-jétől kezdve áthelyezte a budapesti táblához.

— **Eljegyzések.** Rásó Gyula alispán kir. tanácsos kedves leányával Mariska kisasszonnyal ma este tartja eljegyzési ünnepélyét mezyénk egyik legképzettebb ifjú tisztviselője Nemes Zoltán az ujjvárosi járás segéd-szolgábirája. — Kazinczi Gábor kaposvári kir. főrvényszéki bíró eljegyezte Debreczenből váradi Szabó János nyugalmazott udv. tanácsos leányát.

— **Sétahangverseny.** A „Margit fürdő“ dísztermében holnap d. u. 4 órákor tartatik meg Czapek Péter karmester vezénylete mellett a helybeli 39. cs. és kir. katonai zenekar hangversenye. A műsorban a hazai zeneszerzőket Doppler Károly képviseli, a többi szerző Czapek, Kaulich, Strauss, Batta, Stanley, Rossini, Strobl és Millöcker. Jó ételekről és italokról, pontos kiszolgálatról kezeskedik a vendéglős.

— **A gazdasági tanintézetet** 25 éves fennállásának évfordulóján táviratilag üdvözölte Papi Balogh Péter, a ki szintén igazgatója és szervezője volt e virágzó tanintézetünknek. Abban az időben négy tanár tanított 40 hallgatót. A tanárok nevei voltak: Papi Balogh Péter, dr. Lengyel Béla, Molnár Lajos és Domokos Kálmán, a mostani kitűnő igazgató.

— **A legújabb doktor.** Puky Endre hajdumegyei közigazgatási gyakornokot, Puky Gyula kir. táblai elnök szép képzettségű fiát ki a jogakadémiai tanfolyam negyedik évét 1891/2-ben végezte a debreczeni jogakadémian, tegnapelőtt avatták fel a z államtudományok tudorává a kolozsvári egyetemen. Szóbeli vizsgálata egyhangu ag, tudori díszertatiója kitűntetést s el fogadtatott el.

— **A női ipariskolában** folynak és e hó 30-ig tartanak a beiratások. Beiratkozni lehet d. e. 8—12, d. u. 2—5-ig az új árvaház épületében. Beiratási díj: 10 korona, tandíj havonta 5 korona.

— **A ludoviceumi alapítványra,** mint a honvédelmi miniszter erről a város közönségét ma értesítette, Debreczenből Piri Bauer Alajos főreáliskolai tanár fia Béla vétetett fel. A harmadik sorban ajánlott Tikos Andor egész fizetéses helyre lett fölvéve.

— **Hány levelet írnak Debreczenben?** Uraim és hölgyeim vigyázzanak, a kormány előtt még az sem titok, hogy hány szerelmes levelet írnak! A hivatalos adatok szerint — épen mint Szegeden — Debreczenben egy évben huszonnégy levelet írnak egy lakosra s igen valószínű, hogy ezek között nagy számmal vannak a rózsaszínű levelek! A megyében már csak 4—5 levél esik egy lakosra. Aradon, Nagyváradon 35 levél, Kassán 50 levél esik egy lélekre. Körülbelül ilyen arány foroghat fenn a hírlapi prenumerációk terén is!

— **Köszönet-nyilvánítás.** Árván maradt családom mind azon jóakarói, barátai és ismerősei kik részvétőknek egy vagy más módon történt nyilvánítása által boldogult férjem elvesztése felett érzett fájdalomukat enyhíteni óhajtották; fogadják ez uton halás köszönetemet. özv. Mészáros Józsefné sz. Elekes Apolónia.

— **Az iparoskörbe** — a mint már jelentettük holnap d. e. 11 órákor felolvasó ülést tart a városháza nagy termében. Stern György „A kézi ügyesség“ jelentőségéről. Az érdekes szakfelolvasásra a kör elnöksége lapunk utján ismételtlen meghívja a közönséget.

— **A nagy-létai vasut** ügyében november hó elsején Mike-Pércsen helyszíni tárgyalás tartatik.

— **A debreczeni földárak** ujabban rendkívül emelkednek. Ezek emelkedéséről tesz tanúságot például az hogy legújabbán az újosztású földeknek a róm. kath. temető mögött levő homoki részén 2 katasztrális hold föld 1000 forinton, vagyis holdja 500 forintjával keltel bírói árverésen.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte városunk egyik ösmert nevű ügyvédét, Torday Gábor urat és nejét, szül. Gaszner Gizella urhőgyet. Kis fiacskájukat, Károly Lajost 9 hetes korában elragadta a halál. A kedves holtat szülein kívül testvérei László, Margit és Gábor gyászolják. Temetése vasárnap d. e. 10¹/₂ órakor lesz Szécsényi utcán 1816 sz. háztól, Öszinte részvétünk enyhítse a bánatos szülők gyászát.

— **A szédelő „gazdász”**, kiről tegnapi számunkban adtunk hírt, aligha lépre nem került, mire e sorok napvilágot látnak. Tegnapi este ugyanis megjelent a macsi pusztán s felkereste Steinfeld Mihály nagybírókóst. Ott Harsányi néven és szintén a debreczeni gazdaszövetegylet elnökéül adta ki magát s keserves panasza között adta elő, hogy az egyet pénzeiből 200 forintot elköltött, de 182 forintot helyre pótolván, még 18 frtot kér, hogy becsületét megmenthesse. A jó szívu nagybírókóst 20 frtot adott a kéregetőnek s az ellátás mellé éjjelre is szállásolta. Eppen ma reggel vitte be azonban Steinfeld ur egy gazdasági hivatalnok a „Debreczeni Ellenőr”-nek tegnapi számát, a mely a szédelő üzemeltetése leleplezi s azokra figyelmessé teszi a közönséget is. Ekkor kisült a turpisság, Steinfeld ur pedig először is derekas leczkésben részesítette a szédelő fiatal embert, azután pedig úgy büntette meg, hogy gyalog küldte Debreczenbe. Steinfeld ur később Debreczenbe kocsizott, ismét ott találta ösnerőjét a „Látókép” csárdában, a mint javában mulatozott a nála hagyott husz forinton. Az esetről értesült a mezei rendőrség is, melynek egyik hivatalnok d. e. kihajtatott a „Látókép”-hez a kalandor kézrekerítése végett.

— **Holttestek exhumálása.** A szentanna utcai római kath. temetőben ma reggel 6 órakor a szokásos szertartások között exhumáltak a Berghoffer István volt debreczeni nyereskedő, Berghoffer József és Berghoffer Irén holttestét s mindhármát át helyezték az ujonnan épített sírboltba. A szertartást Kópis József káplán végezte ministránsok segédlete mellett. — A hatóság részéről Tóth Sándor III. ker. rendőrségi fogalmazó volt jelen.

— **Mechanikai czimbalomestély.** Horváth Gyula Budapestről november hó elején a Margit-fürdő nagytermében mechanika, czimbalomestélyt rendez. Az érdekesnek ígérkező esztére előre is felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Zeneestély.** Holnap vasárnap a Vilmos Lajos éttermében Rác Károly zenekarának közreműködésével zeneestély tartatik.

x **Fisch testvérek** mai számunkban megjelenő hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Törvényszéki csarnok.

* **Botrányos per.** Rendkívül ritka és botrányos per tárgyalása folyt még a késő esti órában is a budapesti m. kir. törvényszék előtt. A peres felek Alexander Sándor huszárezredes és Szabó István volt huszárfőhadnagy, most győri nagánzó, kik a polgári törvényszék előtt keresik a maguk igazát. Az sküdtek a vádlottat becsületsértésben vétkesek mondták ki a vádló ügyvédje pedig fele nevében a legenyhébb büntetés kimondását kérte. Hajnali 4 óra volt, mikor Zsitvay elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a bíróság Szabó Istvánt tízennégy napi fogházra, 100 forint pénzbüntetésre, valamint a költségek megfizetésére ítélte.

* **Kinevezés.** A debreczeni Itéltábla elnöke Bernáth Kálmán végzett joghallgatót a debreczeni itéltábla területébe segélydi-jas joggyakornokká nevezte ki.

Elhunyt zínész.

— Gulyás Mihály halála. —

Debreczen, okt. 28.

(g.) Egy szegény színez vívódott az enyészettötét angyalával a városi közkórházban s két hétig tartott borzasztó küzdelmeinek tegnapi vetett végét az irgas halál. Gulyás Mihály, városunk szülője, a debreczeni szintár-

sulatnak tagja hunyt el este 8 órakor. Halálának híre már több ízben elterjedett, mert csak is az ő vasszerkezete tudott ily soká ellentállani az elmulás kérlelhetlen parancsának. Tagtársai már tegnap este gyűjtést rendeztek temetésére, az énekkar pedig már tegnap este próbálta a „Mért oly borús...” kezdetű gyászdalát.

„Mért oly borús...” De hát borús volt-e az elhunyt jámborlelkű s rendkívül jó és érzékeny szívu fiúnak élete? Ha küzdött, ha nélkülözött, ha az élet prózája durván nyúlt bele életébe, este kárpótolva érezte magát a világot jelentő deszkákon s életének boruját a színpadi lángok fénye aranyozta be. Erre a színpadra 20 éves ifju korában lépett és bár mindvégig szerény névtelen hőse, közkatonája maradt a pályának, a szegény kardainak szívében csakugy lángolt a színész szeretete, csakugy lelkesült, csak annyit érzett, mint a nagy tragikusok és fényesen fizetett nagy színészi erők. Ez a pálya volt az ő életének fénye, ez volt az ő boldogsága és öröme. De hasznos tagja is volt a színésznek a maga kis körében, mert a rábizott szerepeket értelmesen, sőt jellemzetesen játszotta el, a karban nagy buzgalommal fujta a maga tenor-primjét és staffage-alaknak pedig a maga tipikus, széles természetével megbecsülhetetlen volt a színpadon. Még a nemzeti színpadon sem látunk olyan jó alakot, a minőt ő produkált az „Ember tragédiájá”-nak forradalmi jelenetében.

Sok, sok helyen fordult ő meg színészkedése alatt több ízben Debreczenben is. De mindennél szerettebb jó szívéért és tréfát értő jó kedélyéért. Talán ez az általános kedveltség, a mindig rendelkezésére álló társas-alkalom okozta korai gyászos halálát is.

Most azonban vége a vidám színész-életnek; kialudtak az ő élet-színpadának lémpái s míg teste csöndes nyugalmat talál a sír szűk négy fala között, lelke a jók tulvilági ígérlet-földében nevetve fogja látni, hogy hiszen az élet sem egyéb, mint egy hamar elsötétedő színpad, az emberek közül is talán az a kardalnok, az a statisza, a ki magát hősnak hiszi és hogy az emberiség jutalomjátéka itt kezdődik, a szelid elmulás után!

Aludj békén, pihenj szeliden, szegény Gulyás Mihály és ha egyéb nem is tenné édessé siri álmodat, lengjen fölötted annak tudata, hogy téged nem gyűlölt senki, te nem bántottál soha senkit, téged a sírba átok és gyűlölet helyett társaid és barátaid részvét-könnyre, emlék-virága és áldása kíséri!

Aludj békén, pihenj szeliden!

Gulyás Mihály régi debreczeni polgárcsalád tagja volt s halálát özvegy édes anyja s több testvére gyászolja. Atyja kollégiumi ellenőr volt. A szintársulati tagok, ugy szintén a technikai személyzet külön-külön kosszorút helyeznek sírjára. Holnap d. u. 3 órakor temetik a közkórházból s ugy a kórházban, mint a temetőben egy-egy pályatársa: Hevesi Gábor és Csiki László fognak beszélni, a férfiak pedig gyászadalokat fog előadni. — Temetésére Stoll Károly indított gyűjtést, a temetési költségek nagyobb részét azonban Tiszai igazgató földözi asajátjából. — Megemlíjük, hogy az orvosi vélemény szerint Gulyás Mihály hasártya lobbán szenvedett ki, melyhez orbáncz és üszökösödés járult; voltak egyéb idült bajai is. A szintársulat a következő gyászjelentést adta ki: „Mélyen elszomorsodott szívvel jelentjük kedvelt pályatársunk Gulyás Mihálynak folyó hó 27-én esti 8 órtkor, élete 35-ik évé-

ben, rövid szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult hült tetemei vasárnap, október 29-én délután 3 órakor fognak a városi közkórházból a ref. egyház szertartása szerint, örök nyugalomra tételni. Debreczen, 1893. október hó 28. A debreczeni szintársulat.”

Apró-cseprő.

* Asszony észjárás.

Férj: „Kétszáz forinttal többet adtál ki az idén ruhára mint tavaly. Pedig azt mondtad, hogy minden olcsóbb lett!”

Asszony: Hisz épen azért, aranyos férjcském! Akkor kell bevásárolni, mikor valami olcsó!

* Gyors eredmény.

Vevő: Két forint a bajelixir? Hisz ez hajmeresztő.

Eladó: No lássa, és mégis panaszodik.

A férfi a tűz, az asszony a szalma: jön aztán az ördög és fujja.

Spanyol közmondás.

Jobb urnak lenni a pokolban, mint szolgának az égben.

Milton.

* **A legyek nyelve.** Egy angol filológus fölfedezte, hogy a legyek beszélnek. Beszédjük nem a közönséges légyzugás, mert erről tudjuk hogy szárnyuk csattogása okozza, hanem más hangok melyek — en miniature — hasonlítanak a lőnyerítéshez.

* **Találmány a horkolás ellen.** Pataky H. W. berlini szabadalmi irodája 2 évve ezeltől nevezetes találmányra hívta fel a közfigyelmet, előrebocsátván, hogy a horkolás milyen kellemetlen s hogy mi annak az életani oka. Segíteni azonban könnyű rajta, mert nem kell egyéb hozzá mint a szálat csukva tartani. Erre talált fölötté alkalmas szerkezetet Moste Antal s megkapta rá a szabadalmat. — Van egy gummi párná, olyan alakú, hogy ha levegőt fujnak bele, egészen a nyakköré illik, az állat föl nyomja s az ember nem alszik nyitott szájjal nem a szájujregeren keresztül szedi a levegőt eképp nem is horkol. A készüléket könnyen magával hordhatja mindenki, mert ha a levegőt kieresztik belőle könnyoen elfér a zsebben.

Számrejtvény.*

— Közli: Sala bakter. —

- 3, 4, 5. Az érczek közt igen hasznos
- 3, 4, 1. Tavasz-nyáron szép virágos.
- 1, 2. Ez bizalmas megszólítás.
- 1, 4, 3. Nincsen ebben megszakítás.
- 4, 3. Jó, ha szabályos verése.
- 4, 3, 2, 5. Ezt teszi a szív mélyébe,
- 1—5. Jól emlékezhetsz e névre,
- Egy királyi is viselte

(Megfejtők neveit jövő szombaton közöljük s köztük érdekes olvasmányt sorsolunk ki.)

Utolsó talányunk megfejtését („Tomba Mihály”) helyesen beküldötték: Drucker Matild, B. M. (Budapest.) Párdányi Imre, báró Dittfurtné (Högyész, Feketené N. N., Fehér Ottó), Bánya Dezső, Kiss Szerén, Árvai Géza, Szabó Terézia, Pongor István és családja, Zádor Rózsika és Janka Fürst Ilonka, Juhász Jolánka, Jóna Kálmán, Bredt János (Tübinga.) Debreczeni István, M. Szirmay Jusztina, Hanke Adámné (Buzinka.) Péter Olga, Nagy József (Nagy-Károly), Tolnai Ödön és Ákos, Schönberger Jolán, Polonyi Andor, Kun Adorján, Árkai Ottó, (nyertes) Dózsá Oszkár, Radon Gizella, Kovács Ilonka, Sipos Zsuzsika, Huber Jolánka, és Szerénka. Váradi Terike, Antalovics Ilona, ifj. Heykál Ede, Kovács Margit, Vértessy Dezső,

Vesszősi Anna, Horovitz Róza, Darvasi Esztike és Sándor, Dóczy Ilona, Zivuska Ferencz (Bécs), Kapros Erzsike (Bécs), ifj. Pálffy Gábor, Hádházi Endre, Kovács Sándor, Tóth Emil, Juhász Imre, Zombor Imre, Kemény Irén, Zalai Béla, Glück Leopoldné, Fülöp Luiza, Löw Sarolta, Láng Irma, Sina y Sámuel, Kun Paula, Erdőhegyi Elemér, Kun Ferencz Kun Juliska, Eöry Mariska és Eöry Kálmán.

Debreczeni városi színház.

Idény-bérlet 23. szám. II. Kis bérlet 3. szám.
Páratlan. Páratlan.

Offenbach operette-je.

Ma Szombaton 1893. október 28-án:

Trapezunti hercegnő

vagy
a komédiás család.

Vig operette 3 felvonásban.

Holnap Vasárnap, október 29-én:

AZ IGMÁNDI KIS PAP.

Népszínmű 3 felvonásban. Irta Berczik Árpád.

Hétfőn, október 30-án:

Toldy Miklós.

Történelmi színmű.

M Ū S O R:

Hétfőn, okt 30-án: „Toldy Miklós“, történelmi színmű, írta Szigeti József.
Kedden, okt. 31-én: „Magodin ur felesége“, Blum és Toché bohózata.
Szerdán, nov. 1-én: „Molnár és gyermeke“ Ra n p a c h alkalmi színműve.
Csütörtökön, nov. 2-án: „Eleven ördög“ K o n t i operettje.
Pénteken, nov. 3-án: szünet.
Szombaton, nov. 4-én: „Kassai diák“ E r k e l Elek operetteje, i t t e l ő s z ő r.
Vasárnap: nov. 5-én: ugyanaz.

Szerkesztői posta.

Plautus. Ön többet — végzi a dolgozatot — nem sirat meg senkit! De hát miért ír mégis ilyen siralmas verseket?

Töprengő Éllás. Ezt a nevet még akkor se tennék a komoly tartalmu vers alá, ha közölhetnék. — Nem közöljük pedig azért, mert a „Por“ című vers gondolatait ezerszer és ezerszer elmondották már november 1-nek közeledtével.

Berengár. „Don Roandus di Colibrados“ aligha nem a legsikerültebb darabja Kotzebuenak. Érdemes lenne fölleveníteni.

X. Y. Z. Nem közölhetjük.

Goutesh. Az illető így vélekedik az egyetem ügye felől:

„Bis dat,
Az a ki nem biztat,
De azonnal — piztad!“

A tegnapi értekezleten minden esetre az adakozó ur volt a leghatásosabb szónok, mert — mondja Petőfi — „Minden Demosthenesnél szebben beszél a tett!“

Kiadó és laptulajdonos:

„Osokonai“ nyomda és kiadó r.-t.

Felelős szerkesztő:

Komlóssy Dezső.

MED. UNIV.

Dr. Sichernmann Adolf orvos

testgyógyászati, massago és gyógy-gymnastikai rendelése

Debreczen, Nagyuj-utca 1708.

A gyógykezelés tárgyai: A gerincoszlop elferdülései, a mellkas angolkóros görbülései, a végtagok rendellenes fejlődései, törések és ficamok után visszamaradt táplálkozási zavarok. Gyomor- és bélbántalmak, izmok és ízületek csuszos bántalmak. Izlobok és ízületi merevségek. Neuralgiák és a neurathenia különböző fajtái stb.

Rendelési órák naponta.

Raktár: Főpiacz 2145. sz. Tamássy K. ur
gyógyszertára és a főtőzsde közt.

JAKOBOVITS HENRIK

szénraktárában

DEBRECZEN,

Raktár: Főpiacz Pérosi sor,

Tamássy K. ur gyógyszertára és a főtőzsde közt.

Bármily kályha fűtésére kitűnően alkalmas

köszén 1 m. mázsa 1.10

szalon szén 1 m. „ 1.50

I. rendű szagtalan porosz

(Louisenglück) szén 1 mm. 2.—

Faszén szép, rostált.

Nagyobb vételnél megfelelő engedmény.

Megrendelések ingyen házhoz szállítva.

Raktár: Főpiacz, 2145. sz. Tamássy K ur
gyógyszertára és a főtőzsde közt.

Ujjonnan berendezett és megnagyobbított

BAZÁR.

FISCH TESTVÉREK

uri és női divat,
norinbergi-, diszmű-, játék- és rövid-
áru üzlete

Debreczen, főpiacz, a Hungária kávéházzal szemben.

Ujjonnan berendezett és megnagyított raktárunkban dus választékban készletben tartatnak:
Férfi- és női fehéreneműek, gallérok, kézelők; nyakkendők, zsebkendők, férfi-, női- és gyermek harisnyák.

Bőr-, csérna-, selyem- és téli kötött keztyűk; JAEGER-alsóingek és nadrágok; Vállfűzők, muffok, sapkák, kalapok; turista- és tornaingek.

Péztárczák minden alak és nagyságban.

Dobány- és szivartárczák.

Toilette-tükrök, ruhakefék, hajkefék, fog-, köröm- és bajusz kefék.

Zsebkések, ollók; kéz-lő- és ing gombok.

Valódi tajtékpipák és tajték szivarszpipák, Sétibotok, esernyők, napernyők, kézi kofferek és uti bőröndök.

Női kézi táskák, iskolatáskák, könyvszijak.

Kosarak, fésűk, melltűk.

Pipere szappauok, Kalodont és illatszerek.

Gyermek-kocsik, gyermekjátékok és hintalovak nagyválasztékban.

Valódi Cartouche- és Houblon szivarka papir hüvely.

Gyermek cipők, téli nemez cipők és csizmak. Női- és férfi kényelem-cipők és papucskok.

Mennyasszonyi koszorúk, művirágok és sarkosorok.

A közeledő kar esonyi és új vi úmepekre nagy választék gyermekjátékokban és alkalmi ajándék tárgyakban feltűnő olcsó árban.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

1893

ŐSZI és TÉLI IDÉNYRE

Női felöltöket,

Gyermek köpenyeket,

Jaquetteket,

Bundákat,

Rád köpenyeket,

Blousokat,

Gyermek ruhákat,

Muffokat,

Sapkákat

és Szörmeárukat,

PÁRIZSI és BÉCSI MODELL KALAPOKAT,

gyermek fejkötöket és bebéket

rendkívül OLCSÓ ÁRON ajánl

RÓZSA LAJOS Debreczen,

KISTEMPLOM-BAZÁR.

SZŐNYEGEK,

ágy- és asztal-terítők, függönyök,

butörszövetek, viaszkes vásznak

takarók és löpökörözk

NYÁRÓ TARTÓK ÉS TARTÓK

Egy jóházból való fiu

tanulónak felvétetik

Kemény Zsigmond és Társai

uri, női divat és norinbergi áruk üzletében,
a Fröhner házban, a vármegye házzal szemben.

Az ő cs. és kir. fensége Gizela főhercegnő
védnöksége alatt

férjhez menendő leányok kiházasítására alakult

GIZELA-EGYLET

főügynökségének vezetésével Debreczen
sz. kir. város, ugyszintén Hajdu, Szathmár
és Szabolcs megyék területére, alólirottat
bizta meg.

Van szerencsénk ennek alapján a
fenti humánus s jelentékeny előnyöket
nyújtó intézetre a közfigyelmet felhívni s
egyszersmind tudtul adni, miszerint a jel-
zett területen lakó biztosítottak díjnyug-
taikat ezentul nálam foglalják beválthatni.

Képviselőket, helyi- és utazó-
ügynököket előnyös feltételek mel-
lett alkalmazok.

Felvilágosítással, prospectusokkal stb.
szívesen szolgállok.

KLEIN IZIDOR

szesznagykereskedő.

Nagy-csapó-utca 305. sz.

Telephon összeköttetés. — Postatakarék-
pénztári cheque-számla.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni kerületi betegsegélyző
pénztárnál az 1894-ik év januárius 1-jével
négy tisztviselői állás lesz betöltendő,
melyekre nézve ezennel nyilvános pályá-
zat hirdettetik. És pedig:

I. Pénztárnoki állás, mely évi 800
forint fizetéssel van egybekötve.

II. Könyvvezetői állás, mely évi 700
forint javadalmazással,

III. Ellenőri állás, mely évi 600
forint fizetéssel, — és végre

IV. Irodatiszti állás, mely évi 500
forint fizetéssel van egybekötve.

Az I. szám alatt jelzett állásra meg-
választandó egyén 500 forintnyi, — a
III. sz. a. jelzett állásra megválasztandó
egyén 300 forintnyi biztosítéki összeget
lesz köteles hivatalba lépésének napján —
1894. január 1-jén — letenni.

Pályázni kívánók tartoznak képesi-
tettségöket igazoló okmányokkal szabá-
lyosan felszerelt kérvényöket a betegse-
gélyző pénztár alulirt elnökéhez f. évi
november 15-ikéig bezárólag annálkább
benyújtani, mivel e határidőn túl beérkező
kérvények figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1893. október 27.

A kerületi betegsegélyző pénztár
igazgatósága nevében:

Grünwald József,
titkár.

Berger Jenő,
elnök.

BOROS TESTVÉREK

Debreczen, Kossuth- (Czepléd) utca 3. sz.

A közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából ajánljuk **nagy női
kézimunka raktárunkat**

előnyomott, kezdett és kész dísz tárgyakban.

Különös figyelmét kérvén czélszerű

ajándék tárgyal szolgálható
feltűnő olcsó NŐI RURASZÖVETEINKRE

u. m.	
egész gyapju dupla széles cheviott szép divatos színekben méter ár	23 kr.
" " " " csikos Mohair	30 "
" " " " chanchan (szintjatszó) kamgarn kelm. mtr. ár	32 "
" " " " sima mellirtes plaid kelmék	méter ár 32 "
" " " " sima csikos és koczkázott posztók	" " 35 "

ezekon kívül jó minőségű

1 frt és 1 frt 20 kros kelmék leszállitva 50 krra.

Selyem, flanell és Barchet Blusok.

Echarpok, kendők minden faj és minőségben.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

uri és női divat üzletünket

Debreczenben, főpiacz, Frohner-ház, a megyeházzal szemben

f. é. november hó elején megnyitjuk.

Előnyös összeköttetéseink és alapos, különösen több éven át Párisban
szerzett szakismereteink folytán képesek voltunk üzletünket

a legválogatottabb különlegességekkel

legdusabban ellátni, úgy hogy e téren hiányt pótolunk.

Bőrárúk, esernyők,

— női piperecikkek, —

URI INGEK, TRICOT-INGEK, NYAKKENDŐK,

különös nagy választékban.

Különös figyelmébe ajánljuk az ifjuságnak, legújabb vizmentes

KALAP RAKTÁRUNKAT,

mely különleges divatos és igen elegáns czikket

a helybeli tanintézetek ifjuságának engedmény áron
árusítjuk.

Az eleganciára és izlésre tartó n. é. közönséget üzletünk szives megte-
kintésére és szükségletik beszerzésének számunkra való fentartására felkérve
ajánljuk magunkat

kiváló tisztelettel

KEMÉNY ZSIGMOND és TÁRSA

DEBRECZEN,

Főpiacz, Frohner-ház, a megyeházzal szemben.

Debreczenben
a Széchényi-utca 1805. szám alatt levő

„AMBRUS“-féle ház
és külön hozzá tartozó ondódi föld

f. évi november hó 7-én délután 3 órakor
kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság
árverési termében

Önkénytes árverésen

el fog adatni, mely árverésre a venni szándé-
kozók ezeunel meghivatnak.

Az árverési feltételek a kir. törvényszék-
nél megtekinthetők.

30 év óta udv. istállóknak, valamint katonai
és polgári nagyobb istállóknak is használatban
nagyobb erőfeszítések előtt és után erősíté-
sül továbbá ficzomodások, rándulások, az inak
merevsége s más ily alkalmaknál, képesíti a lovat
kiváló teljesítményekre idomításnál

Kwizda-féle Restitutionsfluid
Kapható
Ausztr. Maer-
ország gyógyszer-
raiban és drogistáinál.
Fő-letét: Kwizda Ferencz János
osztrák cs. és k. és román kir. udv. szál-
lító k. er. gyógyszer. Korneuburgban, Bécs mellett

Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni, s a
vételnél határozottan kifejezni:

KVIZDA-féle Restitutionsfluid. I/b

Jutányos, szabott áron

kaphatók

Szabó Lajos fiai

üzégnél:

Divatos női ruhaszövetek,

Francia flanelek, Kasán, Moldon,
legujabb flanel, selyem és bársony

BLUZOK,

színes és fekete selymek,

mosó velezek,

Éli Himalaya kendők.

Selyem és haraszt kendők,

Gyermek ruháskák és felöltők,

Normal gyapju és pamut alsó-ingek,

ujjasok és nadrágok

téli harisnyák, keztyük.

Az idén szép raktárt tartunk:

Brassói és Gácsai posztokban.

Eladó

a boldogfalvai kertben

szép nyári lakal biró

5 nyilas jó karban levő

szőlő.

Bővebbet a kiadóhivatalban vagy a
szerkesztőségben.

Árverési hirdetés.

Az „Alföldi takarékpénztár-
nál Debreczenben“ elzálogosított, és
kamat hátralékos következő számú zálog-
tárgyak u. m.

2856,	3083,	3330,	3421,	3490,	3521,
3601,	3613,	3637,	3723,	3811,	4191,
4252,	4254,	4257,	4289,	4323,	4397,
4453,	4461,	4515,	4511,	4581,	4591,
4646,	4678,	4705,	4725,	4756,	4778,
			4821,	4837,	

1893. november hó 15-én délután 3
órákor az üzlethelyiségben nyilvános ár-
verésen eladatni fognak.

Az igazgatóság.

SIRKOSZORUK

55 krajczártól feljebb

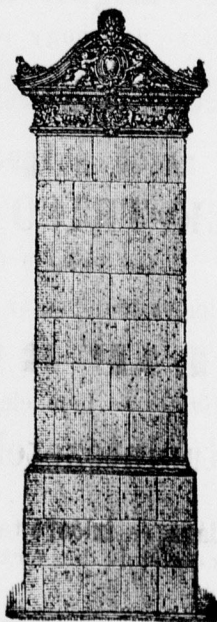
Gyenes Lajos-nál

Vidéki megrendelések pontosan
teljesítettnek.

Az eperjesi népbank Kályhagyárának

kiváló minőségű finom

porcellán és majolika cserépkályháit

melyek ugy szépség, mint fölül-
mulhatlan fűtő képesség tekin-
tetében általános elismerésben

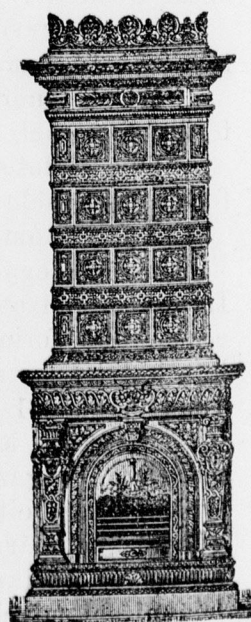
és kitüntetésben részesülnek

eredeti gyári áron mellett

megrendelhetők

Debreczen és vidéke

részére

KOVACS GYULA vaskereskedésében

Debreczenben Nagy-uj-utca szegletén, a Bika szálloda mellett

mint gyári képviselőnél.

Schönberger Vilmos
DEBRECZEN, a városháza alatt
 Ieszállított ártóan ajánlja
 férfi, női és gyermek cipő nagy raktárát
 gyermek, fiu, és férfi eszímák, kalapok, norinbergi és tajték pipa raktárát. Böröndök, esernyők, nyak-kendők és vízmentes posztó halina eszímák.
 Berlini és igen Anom nagy posztó kendők, vászon, kávé terlek és függönyök nagy választékban.
 Lepedővászson ezelőtt 1-10 fnt mtrje, most csak 45 kr.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására juttatni, hogy

a KIS BIKA SÖRCSARNOK

piacz utczai helyiségét a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelőleg

átalakítottuk.

Midőn új átalakításában a már eddig is kedvelt sörcsarnokot a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani szerencsénk van, főtörekvésünk lesz, hogy üzletünkben a n. é. közönség reggeltől késő estig friss és izletes ételket s tisztán kezelt italokat nyerhessen.

Naponként Kőbánya legkötünőbb korona söre kapható.

A n. é. közönség további szives jóindulatába ajánlva magunkat vagyunk tisztelettel

Özv. Fehér Hermanné és fia.

Nélkülözhetlen minden háztartásban

Kathreiner-féle Kneipp malata-kava babkava izzel.

Ez azon utólrhetetlen előnyt nyújtja, hogy az ártalmas élvezeti vegyítelen vagy pótlékkal vegyített babkavétól elszakadni és a mellett egy jobbizu, egészségesebb és táplálabb kava készíthetni. Utólrhetetlen mint pótlék babkavéhoz. Nagyon ajánlatos asszonyoknak, gyermekek és betegeknek. Utánzatostól óvakodjunk. Kapható: Gerébi Fülöp, Félégyházi János Parti Ferencz és Tóth Sándornál. 1/2 kiló ára 25 kr.

CACAO. CHOCOLAT MAESRANI

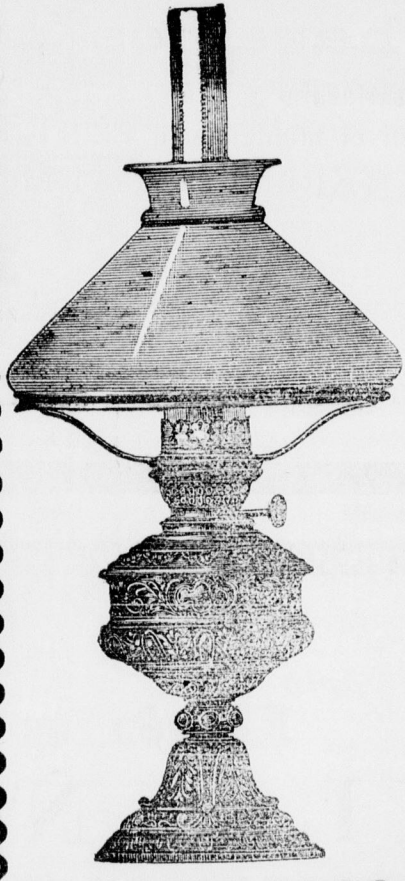
legjobb és leghiresebb svájci csokoládé.

Jótállás tiszta cacao és czukorért.

Ajánlunk saját gyártmányu géphajtó-szijakat és **continue-szijaoskákat** angol módszer szerint teljesen kicsereve és legjobban nyujtott, ragasztott és **varrott, szinbörökből.**
 S midőn legolesőbb és legszilárdabb kiszolgálást biztosítunk, felkérjük a t. gyáros és iparüző urakat, szükéglelet esetén megbizásukkal hozzánk fordulni.
Gmeiner és Scherg bőr- és hajtószij-gyár Brassóban.

Iroda és raktár: BELVÁROS, KOLOSITOR utca 35. sz. a.

Megrendeléseknél kerjük a vastagságot és szélességet milliméterekben megnevezni.

Kaszanyitzky Endre

előbb **KUHINKA ISTVÁN K.** DEBRECZENBEN, főpiacz 1900., ajánlja a legnagyobb választékkal

ujjonnan berendezett üveg, porcellán, lámpa, berndorfi alpacca-, khina-ezüst, evőszerek és konyha-eszközök nagy raktárát **üveg, ivó és liquör készletek,** porcellán evő káva, thea, fekete káva és mosdó készletek.

Ditmár-, Brünner és hazai gyártmányu **ASZTALI és FÜGGŐ LÁMPÁK,** nap, meteor és villám-égőkkel gyári árák és pontos kiszólát mellett. Árjegyzékek kívánuatra bérmentve küldetnek. Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel teljesítetnek.

Uj üzlet megnyitás.
 Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy 15 év óta fennálló czipész üzletemben Kossuth-utczán a Kardosházban nóm vezetése alatt **ELSŐRENDÜ NŐI KALAP TERMET (Marchande de mode)** a legdusabban és a legizlésebben rendeztem be. Bátor vagyok a n. é. közönség szives figyelmét úgy erre, mint **ELSŐRENDÜ CZIPŐ RAKTÁRAMRA** felhívni, mert feladatam volt eddig és ezután is az lesz, hogy a lehető legmeltánvosabb áron **jó és szép munkával** szolgálhassak és azokkal t. vevőim teljeu megelégedését kinyerhessem. Kiváló tisztelettel **TÓTH FERENCZ** czipész üzlet és női kalap terem **KOSSUTH-UTCZA Kardos ház.**

Van szeplője?

Óhajt-e Ön gyöngéd, fehér, bársonypuha arczsint? akkor használja a

Bergmann liliumtej-szappant

(két bányász védjeggyel).

Bergmann & Comp Dreznából á db 45 kr. kapható Dr. Rothschneck V. Emil gyógyszerárában.

Kölcsön pénz.

A debreczeni ev. ref. egyház jótékony-célú alapítványainak tőkeiből való kölcsönzés tárgyában azon újabb intézkedés lép életbe, hogy ezentúl a kölcsönkérés minden héten elintéztetik s ez által a kölcsönt kérelmező gyorsan juthat a kölcsönhöz.

Az egyháztól nyert kölcsön után félév-ként utólagosan 6%-töli perczent fizettetés, úgy ez a mai napig a legolcsóbb kölcsön, annál is inkább, mivel annak elnyerésére a betáblázással járó kiadásokon kívül csak a hitel telekkönyvi másolat bemutatása, vagy ezért 1 trt és a netalán szükséges becslevél 2 trt fizetendő.

Ezen újabb intézkedést azzal hozom a t. cz. közönség tudomására, hogy a kik ez uton és innen kölcsönt akarnak felvenni, az iránt az egyház pénztáránál sziveskedjenek jelentkezni, ahol azonnal előjegyeztetnek, s a további eljárás folyamatba tétetik.

Tudatni kívánom még, miszerint tervbe van véve, hogy az egyháztól felvett kölcsönök 10%-töli — egy tized — részletekben is visszafizethetők legyenek.

Kelt, Debreczen 1893. okt. 19.

Szabó László,

g. b. elnök.

Sesztina Lajos

DEBRECZEN.

Első minőségű hazai
cserépkályhák

különböző színekben

öntött és lemez kályhák,

— konyhák, —

konyhaberendezési cikkek.

A „BRILLANT”

zománczott nickel és

VERESRÉZ FŐZŐEDÉNYEK

EGYEDÜLI RAKTÁRA.

Tölsner Adolf

Billiárd-gyára

Bécs, V. Rampersdorfergasse No. 7.

ajánlja cs. és
k. kizárólag
szabad.

fordíthatlan billiárdjait

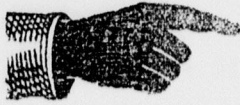
két márványlappal most 525 frttól feljebb.

Elvállal egész kávéházi berendezéseket mindenféle módozatban, részletfizetésre is.

Átjártzott billiárdok bábra vagy carambolra új szerkezettel 150 frttól feljebb. — Arjegyzékek kívánatra ingyen.

Férfi- és gyermekruha feltűnő olcsó áron.

Üzlethelyiségem áthelyezése előtt állván **dus raktáramban felhalmazott**

500 őszi öltöny,	7 forinttól feljebb
1500 téli kabát,	7
750 nadrág,	2 frt 50 krtól „
436 Mikádó kabát,	5 forinttól „
482 őszi felöltő (Überzieher)	6 „
400 férfi Mentsikoff,	7 „

Fiu és gyermek-öltönyök, köpenyegek, Vízhatlan Loden-köpenyegek, Városi és utazó bundák szőrmével béleelve s még számos más cikk,

mindezt **az eddigi árak fele részén**

bocsátom m. t. vevőim rendelkezésére.

Senki se mulassza el felhasználni e ritka alkalmat.

Különösen felhívom a n. é. közönség figyelmét

FÉRFI SZABÓ ÜZLETEMRE

melyben a leggondosabb kiválasztással eszközölt őszi és téli

hazai és külföldi szövet

bevásárlásaim folytán a *legújabb divat szerint* a legizlésesebben készült el mindennemű **FÉRFI- ÉS GYERMEK RUHA.**

Kitűnő szabás! Mérsékelt árak, jó munka!

Tiszte ettel

Fényes Mór

férfi szabó üzlete főtér Miklós utca sarkán,
a vármegyeházzal szemben.

Köszén és Coaks eladás.

KLEKNER MANO

ügynöki irodája, Széchényi-utca 1800. sz.,

ajánlja képviselate alatt levő fűtőanyagait, melyektől egyszersmind raktárt is tart.

Házhoz szállítva 100 kilogrammonként:

SALON-KÖSZÉN, porosz, elsőrendű, szagtalan és pormentes darabos, koczka és dió nagyságban.	frt 2.—
BELFÖLDI-KÖSZÉN, darabos, kályha vagy konyhafűtésre kitűnően alkalmas	frt 1.20
PIRSZÉN (COAKS), porosz, dió nagyságban, töltő kályhákhoz a legalkalmasabb	frt 2.—
PIRSZÉN, kovács csélokra, első rendű	frt 2.10
KOVÁCS-SZÉN, mosott és szitált	frt 2.—

Nagyobb megrendelésnél megfelelő árleengedéssel.

Megrendelések eszközölhetők szén- és coaksra: **Dömök Béla** és **Kondor Lajos** fűszer-, valamint **Nánássy Lajos** vaskereskedésében.

Képviselőt és raktár kátrányozott fedélpapír elszigetelő lap és carbolineumból. **Portland és román czémentből.**

Képviselőt és raktár nyers falazathoz való színes téglákból, ugyszintén fedélcserépekből.

Képviselőt és raktár directe importált kitűnő minőségű

— olasz-, fehér-, siller- és vörösborokból, —

56 literen felüli eladásra.